

QARABAĞ

AZƏRBAYCANDIR !

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzətdir

SƏS

QOY ƏDALƏT ZƏFƏR ÇALSIN!

Qəzet 1991-ci il yanvarın 11-dən çıxır

Nö 074 (6274) 28 aprel 2021-ci il Qiyməti 40 qəpik

"Əlincə" Azərbaycan Xeyriyyə Cəmiyyətinin orqanı.

Nəcib və xeyirxah İNSAN - Zərifə xanım Əliyeva Bax 8

Bu gün əməkdar elm xadimi, tibb elmləri doktoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akademiki Zərifə xanım Əliyevanın doğum günüdür. 1923-cü il aprelin 28-də Azərbaycanın dil-bər guşəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası Şəsur rayonunun Şahəxti kəndində dünyaya göz açan Zərifə xanım xalqına ləyaqətlə xidmət edən parlaq simaya çevrilib. Öz parlaq istedadını zəhməti ilə vəhdətdə ortaya...

YAP-in təşkilatçılığı ilə videokonfrans keçirilib

Aprelin 27-də Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın doğum gününe həsr edilmiş "Nəsillər nümunə ömrü yolu" mövzusunda videokonfrans keçirilib. SİA-nın verdiği məlumatə görə, videokonfransda çıxış edən YAP sədrinin...

Bax 9

"Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək!"

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıllı və Zəngilan rayonlarında olublar

Bax 2

Almaniya televiziyasında "erməni soyqırımı" ifşa olundu

Bu katliam meşrulaşdıracaq bir neden tabiki yoktu. Ancak üzərinə konuşması gerekən bir konu var ki budur. Yaşanmış bu katliamın bir evveliyatlı olduğu gerçegidir...

Məzahir Pənahov yenidən MSK-nin sədri seçilib

Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədri müəyyənləşib. MSK-nin dünən yeni tərkibdə keçirilən ilk iclasında Məzahir Pənahov yenidən qurumun sədri seçilib. Rövzət Qasim...

Bax 10

Medianın inkişafı Agentliyi iddiaları tutarlı cavablandırıldı

Medianın inkişafı Agentliyi Türkдilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv dövlətlərin və müsahidəçi

Azərbaycan Respublikasının Medianın inkişafı Agentliyi

dövlətin media və informasiya üzrə məsul nəzirlərinin və yüksək vəzifeli rəsmilərinin III top-lantısının və Şuranın media və informasiya sahəsində əməkdaşlıq üzrə işçi qrupunun VIII iclasının 09-11 aprel 2021-ci il tarixlərində Bakı şəhərində keçirilməsinin təşkili ilə bağlı əsassız iddiilər münasibət bildirib. SİA-nın verdiyi...

Bax 10

İşhan Verdyan Marqarita Simonyanın filmini "alcaqlıq" adlandırdı

Bax 14

Rus ekspert: Bayden Cənubi Qafqazın altına bomba qoyur

Bax 15

"Messi "Barselona"ni tərk etsə..."

Bax 16

“Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək!”

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar

Xəber verildiyi kimi, aprelin 26-da Azərbaycan Respublikasıının Prezidenti İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva, qızları Leyla Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar.

AZƏRTAC xəber verir ki, dövlətimizin başçısı, birinci xanım və qızları Cəbrayıl rayonunun girişində “Cəbrayıla xoş gelmişsiniz!” sözləri yازılmış lövhənin qarşısına gəldilər.

Prezident İlham Əliyev: Cəbrayıl rayonuna gəlmışik. Vaxtılıq Cəbrayıl rayonunun girişində ucaldılmış lövhəni biz indi yenidən qurdug və eyni formada, eyni dizaynlə. Biz “Cəbrayıla xoş gelmişsiniz!” lövhəsinə bərpa etdik. Sovet vaxtında bu abidə, - əgər belə demək mümkündürse, - qoyulmuşdur, ucaldılmışdır və işğal dövründə tamamilə sökülmüş, paslanmışdır. Bunun paslanmış görüntüləri artıq mətbuatda da var. Ona görə tarixi ədaleti bərpa edərək, Cəbrayıl rayonunun girişində yerləşən bu “Xoş gelmişsiniz!” lövhəsini, abidəni biz yenidən bərpa etdik. Azad edilmiş bütün torpaqları bərpa edəcəyik, bütün şəhərləri, kəndləri bərpa edəcəyik.

XXX

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Cəbrayıl rayonunda Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hissəsinin açılışında iştirak etdilər.

Dövlət Sərhəd Xidmətinin rəisi, general-polkovnik Elçin Quliyev Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komanda-nı İlham Əliyev report verdi.

Elçin Quliyev dedi: Xoş geldiniz cənab Prezident!

İlham Əliyev: Bu gün ermənilərə havadarlıq edənlər gəlsinlər, görsünlər, bizim məscidlərimizi nə günə qoyublar

Prezident İlham Əliyev: Salam.

Elçin Quliyev: Salam. Yaddaş daşı yanzılmışdır gelişiniz münasibətile, cənab Prezident, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə.

Məruza edirəm ki, verdiyiniz göstərişlərin icrası üzrə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə tikinti-təmir işlərimiz davam edir. Gösterilən ərazidə köhnədən belə bir bina qalmışdı, möhtərem cənab Prezident, tapşırıqlarınızın icrası ilə əlaqədar 5339 kvadrat-metr ərazidə hərbi hissəsi yaradılmışdır, hazırlı vəziyyət gördüyüüz kimi idir.

XXX

Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi arsenali müasir silahlarla daha da zənginləşdirilir və silahlanması yeni pilotsuz uçuş aparatları da daxil edilir.

Prezident, Ali Baş Komandan İlham Əliyevə pilotsuz uçuş aparatları barədə məlumat veren Elçin Quliyev dedi: Möhtərem cənab Prezident, müharibə vaxtı haropların tətbiqi ilə əlaqədar çekilişlər aparılmışdır. Sağ tərəfdə hazırda həmin çekilişlər göstərilir, TOR sistemi.

Prezident İlham Əliyev: Bəli, yadımda dır, qarajın içində idi.

Elçin Quliyev: Elədir ki, var, cənab Prezident. Burada onların bir çox raket kompleksləri, S-300 sistemləri, SKAD raket kompleksləri. Onlar Horadız kəndi istiqamətində eks-hükum həməsi etmək niyyətində olduqda isə haroplar tərəfindən 2 saat ərzində onların 14 tankı məhv edilmişdir. Bu çekilişlərdə o tankların məhv edilməsi eks olunub. Təqribən 10-12 tankı da düşmən qoyub qaçmışdır.

Prezident İlham Əliyev: Onların özləri də bunu etiraf edirlər.

Elçin Quliyev: Elədir ki, var cənab Pre-

zident. Bu, S-300-ün vurulması anı idi. Haropların vurma qabiliyyəti 97 faizdir, cənab Prezident. Bu ən yüksək göstəricidir.

Prezident İlham Əliyev: Bu, dağın başında idi.

Elçin Quliyev: Şürkətəz dağının, cənab Prezident. Hazırda ən yüksək nöqtədə Azərbaycan sərhədçiləri yerləşmişlər.

Dövlətimizin başçısına məlumat verildi ki, yeni hərbi hissədə xidməti yüksək səviyyədə aparmaq üçün bütün şərait var. 44 günlük Vətən mühərribəsinin ən itisürəti hücumu məhz bu ərazilən başlamışdır. Dövlətimizin başçısı hərbi hissənin idman zalında oldu.

Sonra Prezident İlham Əliyev yeni hərbi maşınlarla tanış oldu və onlardan birini idarə etdi.

Elçin Quliyev: Cənab Prezident, bu işə növbəti qayğıınızın təzahürüdür. Bu maşınlar yeni alınmışdır və Sizin göstərişiniz üzrə bizim çevik heyətimizə təqdim olunmuşdur. Möhtərem cənab Prezident, Sizin verdiyiniz xüsusi göstərişin icrası üzrə 44 günlük Vətən mühərribəsinin ən itisürəti hücumu məhz bu ərazilən başlamışdır. Dövlətimizin başçısı hərbi hissənin idman zalında oldu.

Prezident İlham Əliyev: Bunu çək, bu biri. Bu, ancaq isinmə hərəkətidir. Göstərişəm ki, şəxsi heyət mənim kimi məşğul olsun və 59 yaşında bunları edə bilsin. İndi gəl bunu çək.

Ardı Səh. 3

“Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək!”

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar

Əvvəli Səh. 2

İdmançılar bilirlər ki, burada bir az qaydaları pozmuşam. Ancaq 59 yaşında 40 kılomqlama qaydaları pozmasan olmur.

X X X

Hərbi hissədə yaradılan şəraitlə tanışlıqdan sonra Prezident İlham Əliyev Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi qulluqçuları ile görüşdü və çıxış etdi.

Prezident İlham Əliyevin çıxışı

- Əziz sərhədçilər, bu gün ölkəmizin həyatında əlamətdar bir gündür. Azərbaycan-İran sərhədində Dövlət Sərhəd Xidmətinin yeni hərbi hissəsi açılır. Bu açılışda mən iştirak edirəm və bu, bir daha Sərhəd Xidmətinin işinə verdiyimiz diqqətin təzahürüdür.

Vətən müharibəsi dövründə Azərbaycan-İran sərhədi tam bərpa edilib, işğal altında olmuş 132 kilometr sərhəd bərpa edilib. Müharibədən dərhal sonra sərhəd boyunca bütün lazımi istehkam, mühafizə işləri görülməyə başlamışdır. Bu hərbi hissənin fəaliyyətə başlaması bunun bariz nümunəsidir. Bütün sərhəd boyunca - həm Azərbaycan-İran, həm Azərbaycan-Ermənistən sərhədləri boyunca lazımi işlər aparılır.

Azərbaycan-İran sərhədi dostluq sərhədir. Bu sərhədin qorunması Azərbaycan-İran əlaqəlerinin inkişafı üçün de çox böyük önəm daşıyır. Bizim İran İslam Respublikası ilə digər istiqamətlərdə sərhədimiz var və bu, sözün əsl mənasında, dostluq, əməkdaşlıq sərhədidir. Hər iki ölkənin sərhəddən keçən vətəndaşları bundan faydalayırlar. Eyni zamanda, ildən-ile artan yüklərin həcmi Azərbaycan-İran əlaqəlerinin inkişafını xəbər verir.

Buraya yaxın məsafədə yerləşən Xudafərin körpüsü Azərbaycan-İran dostluğunun rəmziidir. Xudafərin körpüsü Müstəqillik Günündə - keçən il oktyabrın 18-də düşməndən azad edilmişdir. Bu ərazinin düşməndən azad edilməsində sərhədçilər xüsusi rol oynamışdır. Azadlıq mübarizəmiz məhz bu istiqamətdən başlamış və Vətən müharibəsi 44 gündən sonra Ordumuzun, Silahlı Qüvvələrimizin Qələbəsi ilə neticələnmişdir. Bu ərazidə şiddetli döyüşlər gedirdi, hər bir kənd uğrunda şiddetli döyüşlər gedirdi, biz şəhidlər verirdik. Allah bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin, onların əziz xatirəsi bizim qəlbimizdə əbədi yaşayacaqdır. İtkilərə baxmayaraq, biz hər gün irəli gedirdik. 44 günlük müharibə dövründə bir gün belə geriye addım atmamışq. 44 gün ərzində hər bir gün Zəfer günü idi. 44 gün ərzində Ermənistən bütün cəhdlərinə baxmayaraq,

b i r

İlham Əliyev: “Ermənilər tərəfindən dağıdılmış kənd və şəhərlərimizi müasir standartlar əsasında bərpa etməliyik”

dənə də uğurlu əməliyyat keçirə bilməmişlər. Bax, bu istiqamətdə onlar əks-hücum əməliyyatı planlaşdırmışdır və bunu həyata keçirməyə başlamışdır. Amma bu, onların sonunun başlanğıcı olmuşdur. Çünkü həmin əks-hücum əməliyyatı Azərbaycan Silahlı Qüvvələri tərəfindən tamamilə darmadağın edilmişdir, düşmən böyük sayıda itki vermişdir və düşmənin onlarla texnikası məhv edilmişdir. Biz məhz bu istiqamətdən - Füzuli-Cəbrayıl istiqamətindən bir çox müdafiə xətlərini keçərək azadlığa yol açmışıq.

Bu gün müzəffər Azərbaycan Silahlı Qüvvələri qarşısında duran bütün vəzifələri icra edir. Eyni zamanda, sərhədçilərimiz həzırda işğaldan azad edilən ərazilərdə Azə-

bayan-Ermənistən sərhədini də qoruyur. Bu sərhəd də bərpa edilib və sərhəd boyunca bütün lazımi infrastruktur işləri aparılır, bütün texnika səfərbər edilib. Bu sərhədin uzunluğu 500 kilometrə yaxındır. Bu sərhəd 30 ilə yaxın müddət ərzində işgalçi qüvvələrin əlində idil. Biz Vətən müharibəsində Qələbə qazanaraq bu sərhədi də tam bərpa etdik, Zəngilan və Qubadlı rayonlarını, Laçın rayonunun bir hissəsini döyüşərək azad etdik. Laçın rayonunun böyük hissəsini və Kəlbəcər rayonunu düşmən artıq məcbur olub kapitulyasiya aktını imzalayaraq bize qaytarıb. Hazırda o ərazilərdə lazımi işlər aparılır.

Ancaq əfsuslar olsun ki, Ermənistanda baş qaldıran revanşist qüvvələr yene də bizi qarşı ittihamlarla çıxış edərək, bizə qarşı ərazi iddiası irəli sürürələr. Onlara, bax, buradan xəbərdarlıq etmək isteyirəm ki, bu

çırkıq əməllərdən el çəksinlər, yoxsa onların axırı pis olacaq. Biz Vətən müharibəsi dövründə kimin kim olduğunu göstərdik. Dəmir yumruq düşmənin başını əzdidi. Bu yaxınlarla Azərbaycan-Ermənistən sərhədinin Zəngilan istiqamətində bizim sərhədçilərimizə qarşı edilən hərbi təxribat sonuncu belə cəhd olmalıdır. Biz təmkinlik göstərərək bu təxribata cavab vermədik. Amma bu, sonuncu xəbərdarlıqdır. Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək. Biz öz sərhədimizi qoruyuruq və bundan sonra da qoruyaçaqıq. Hər bir ölkənin sərhədi onun dövlət rəmzlərindən biridir. Azərbaycan öz sərhədlərini, ərazi bütövlüyünü tam bərpa edib. Bizim Silahlı Qüvvələrimiz rəşadət, qəhrəmanlıq göstərərək Vətən müharibəsində Zəfer çaldılar. Sərhədçilərin ümumi zəferimizdə rolu çox böyükdür. Mən bunu qiymətləndirirəm. Təsadüfi deyil ki, bir çox hərbçilər dövletimizin yüksək orden və medalları ilə təltif edilmişlər. Mən sizlə bir daha bu hərbi hissənin açılışı münasibətə təbrik edirəm, sizə yeni uğurlar arzulayıram.

X X X

Dövlətimizin başçısı sərhədçilərlə birgə foto çəkdirdi.

X X X

Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Leyla Əliyeva Zəngilan rayonunun Ağalı kəndinə gəldilər.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov: Cənab Prezident, Sizə fevral ayında məlumat təqdim ediləndən sonra artıq intensiv işlərə başlanılıb, mobilizasiya edilib. İlkin

söküntü işləri aparılıb.

Prezident İlham Əliyev: Burada nə olub?

İnam Kərimov: Evlər olub burada. Otuzu yaxın ev olub. Kəndərəsi yollar artıq çəkilməkdədir. Kəndin içinde də bu işlər aparılır. Hazırda 110-a yaxın işçi çalışır. İşlərin intensiv getdiyi vaxtda təqribən 600-700-ə yaxın işçi çalışacaq.

Prezident İlham Əliyev: Kəndin bir hissəsi yolu o tərəfindədir?

İnam Kərimov: Bəli, bir hissəsi üst hissədə olub.

Prezident İlham Əliyev: Əsas hissə burada olub?

İnam Kərimov: Bəli, əsas hissə burada olub. Bura birinci Ağalıdır.

Ardı Səh. 4

“Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək!”

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar

Əvvəli Səh. 3

Ermenilərin işgalçılıq siyaseti nəticəsinə dağdılmış kəndlərimizin ən müasir texnologiyalara əsaslanan quruculuq konsepsiyası əsasında bərpasına başlanılıb.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov dövlətimizin başçısına ve birinci xanımı məlumat verdi ki, birinci “Ağıllı kənd” pilot layihəsi Zəngilanın 1-ci, 2-ci, 3-cü Ağalı kəndlərini ehət edir. Layihənin icrası, əsasən, 5 komponent üzrə aparılacaq. Onlar yaşayış, istehsal, sosial xidmətlər, “ağıllı kənd təsərrüfatı” və alternativ enerji sahələridir. Ərazidə ilk olaraq tam izolyasiya olunmuş və innovativ tikinti materiallarından istifadə olunmaqla 200 fərdi evin tikintisi nəzərdə tutulub. Evdaxili mühəndis komunitati, istitmə sistemləri de ağıllı texnologiyalar əsasında qurulacaq. Bu kəndlərdə müasir məktəb, bağıça, poliklinika və elektron idarəetmə mərkəzləri inşa olunacaq, turizm infrastrukturunu formalaşdırılacaq. Bütün ya-

İlham Əliyev: “Çox şadam ki, Qarabağda birinci layihənin icrasında Türkiyə şirkəti iştirak edir”

şayış evləri, sosial obyektlər, inzibati və ictimai iaşə binaları, kənd təsərrüfatı məhsullarının emali və istehsalı prosesi alternativ enerji mənbələri ilə təmin edilecek. Layihənin icrasında Türkiyə, Çin, İtalya və İsrail şirkətlərinin mütəxəssisləri də iştirak edəcəklər.

Dövlətimizin başçısı xarici şirkət nümayəndələri ilə videoformatda səhbat etdi.

Prezident İlham Əliyev: salam aleyküm.

Türkiyə şirkətinin əməkdaşı: Əleyküm salam, cənab Prezident.

Kənd təsərrüfatı naziri İnam Kərimov: Onay bəy buyurun.

Prezident İlham Əliyev: Buyurun, söyləyin nədir bu qurğu?

Türkiyə şirkətinin əməkdaşı: “Bir millət, iki dövlət” can Azərbaycana Türkiyədən salamlar, cənab Prezident.

Türkiyə şirkətinin əməkdaşı: Həqiqi sahibinə yenidən qovuşmuş bu torpaqlar uğrunda canını qurban vermiş bütün şəhidlərin xatirəsini uca tutduğunuz üçün Size təşəkkürlerimi bildirirəm, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Türkiyə şirkətinin əməkdaşı: Cənab Prezident, yaradılacaq bu “Ağıllı kənd”də apardığımız çoxistiqamətli təhlillər nəticəsində müəyyənənləşdirildik ki, bu, dünyadan təbii dostu olan bərpədilən enerji qurğusunu “Arximed” sistemidir. Bununla yanaşı, karbon dioksid emissiyası sertifikatına malik olan “Arximed” qurğusu “Ağıllı kənd”in bütün daxili elektrik enerjisi ehtiyacını ödəyəcək və artıq qalan enerjini xaricə satmaq mümkün olacaq. Bununla bərabər, sistemdən çıxan isti suyu kənddəki evlərə və otelə ötürürcəyik. Bu qurğu çox sürətdir, yüksək məhsuldarlıqla işləyir. Heç bir səs-küy yaratmır, suyu oksigenləşdirir ki, bu da balıqlar və yaşlılıqlar üçün çox faydalıdır. Bu sistem güneş enerjisi və digər alternativ enerjillərə nisbətən artıq, yəni 24 saat işlədiyi üçün daha çox enerjini daha az güclə əldə etməyə imkan verir. Bu layihə, sadəcə, enerji istehsal etmək məqsədi daşımir, eyni zamanda, turizm infrastrukturunu üçün şərait yaradır. Cənab Prezident, əlbəttə, Sizin dəstəyinizlə, bütün ehtiyaclarınızı öz daxili imkanları hesabına ödəyə bilən bir “Ağıllı kənd” layihəsi yaratmağı planlaşdırırıq. Minnədarlığımı bildirirəm.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edi-

Prezident İlham Əliyev: Bir daha sizə uğurlar arzulayıram.

Türkiyə şirkətinin əməkdaşı: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident.

xxx

“Huayvey-Azərbaycan” şirkətinin baş meneceri: Salam, hörməti cənab Prezident Əliyev. Mənim adım Deyviddi. Mən “Huayvey-Azərbaycan” şirkətinin baş meneceriyəm. Bizim “Ağıllı kənd” rəqəmsal texnologiyamızı Sizə təqdim etmək mənim üçün böyük şərəfdir. Biz bu texnologiyadan Qarabağda yenidən qurulacaq ərazilərdə istifadə edəcəyik.

Əvvəlcə, mən böyük zəfər münasibətə, cənab Prezident, Sizə təbriklərimi və dərin ehtiramımla çatdırmaq istəyirəm. Dünya üzrə aparıcı İKT texnologiyaları şirkəti olaraq biz bütün ən son qabaqcıl texnologiyalarımızı Qarabağda təqdim etməyə və gələcəkdə “Ağıllı kənd”lərin inkişafında iştirak etməyə hazırıq. Aparıcı “Ağıllı şəhər” və “Ağıllı kənd” texnologiyalarının təchizatçısı kimi şirkətimiz bu sahədə böyük təcrübəsi var və bizim 100-dən çox global layihəmiz mövcuddur. Qarabağda “Ağıllı kənd” üzrə qabaqcıl texnologiyaları təmin etmək üçün biz ən son məhsul və texnologiyaları təchiz

rəm. Mən çox şadam ki, birinci layihəde Türkiyə şirkəti iştirak edir. Bu, təbiidir. Cünki qardaş ölkə olan Türkiyə bizim bütün bərpə işlərində fəal iştirak edəcək. Bildiyiniz kimi, artıq bir neçə Türkiyə şirkəti bərpə işlərində, infrastruktur layihələrində iştirak edir. Şadam ki, biz burada da - yaşı enerji sahəsində də Türkiyə şirkətinin fəaliyyətini

görürük. Əslində bu, azad edilmiş torpaqlarda inşa edilən birinci kənddir. Əlbettə ki, bu kəndin çox böyük önəmi var. Çünkü “Böyük qayıdış” bu gün başlayır. Əmin olduğumu bildirmək istəyirəm ki, siz gələcək layihələrdə də iştirak edəcəksiniz.

Türkiyə şirkətinin əməkdaşı: İnşallah, cənab Prezident.

edəcəyik. Biz Azərbaycanda ilk dəfə “Qiqa-bit AirPON” texnologiyasını istifadə edəcəyik. “AirPON” cihazı hazırda cənab Prezidentin qarşısındadır. Bu texnologiya fiber-optik xətlərin çəkilişini 10 kilometrdən 1 kilometrə qədər qısalda bilər. Beləliklə, biz şəbəkənin qurulmasını sürətləndirə və xərclərə qənaət edə bilərik. Biz “Ağıllı kənd” layihəsinin birinci mərhələsində Qarabağda təhlükəsiz yaşayış mühiti yaradaraq, “ağıllı tədris”, “ağıllı səhiyyə” və “ağıllı kənd təsərrüfatı” sistemlərini həyata keçirəcəyik. Bu, tərəfindən hazırlanmış qısa hesabat idi. Çox sağlam olun, cənab Prezident.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Mən sizə uğurlar arzulayıram. Bu, Qarabağ regionunda ölkənin birinci layihəsidir. Mən şadam ki, Azərbaycanın yaxşı tərəfdəsi olan “Huayvei” şirkəti bu layihədə iştirak edir. Xatırlayıram ki, Çinə səfərlərimin birində mən sizin Pekindəki mənzil-qərargahınızı ziyaret etmişdim və orada mənə sizin fəaliyyətinizlə bağlı təqdimat verilmişdir. Həmçinin Bakı ofisi ilə birbaşa əlaqə də yaradılmışdır. Bilirəm ki, Bakı ofisi çox uğurlu fəaliyyət göstərir və işgaldən azad olunmuş ərazilərdə çoxlu işlər olacaq. Çünkü bu, yalnız bir kənddir.

Ardı Səh. 5

“Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək!”

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar

Əvvəli Səh. 4

Ermeni təcavüzkarlar tərəfindən dağıdılmış yüzlərlə kənd və şəhərlərimiz var. Bize indi onları bərpa etmək lazımdır. Biz onları müasir standartlar, yaşayış standartları əsasında bərpa etməliyik. Beləliklə, mən sizə ugurlar arzulayıram və ümid edirəm ki, işgaldən azad olmuş ərazilərin digər hissəsində işləmək üçün sizin başqa fürsətiniz olacaq.

Baş menecer: Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Biz əlimizdən gələni edəcəyik.

Kənd Təsərrüfatı naziri İnam Kərimov: Bu qurğu yüz meqabiti qədər kabelsiz internet paylayacaq. Bir de telefon antenasi quraşdırılardan sonra kənd internetlə təmin oluna bilər.

X X X

Prezident İlham Əliyev: Sabahınız xeyir.

İtalya şirkətinin əməkdaşı: Salam cənab Prezident, sabahınız xeyir. Necəsiniz?

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşıyam, təşəkkür edirəm. Sizin layihəniz necə irəliyir? Bu gün biz ona start veririk. Odur ki, tikintini başa çatdırından sonra bizim yaxşı nəticələrimiz olmalıdır. Layihənin işlek vəziyyətə getirilməsi üçün vaxt cədvəli ne-

rada olmaq, Size İtalya məhsulları və xidmətləri barədə məlumat vermək mənim üçün həqiqətən də şərəfdir. Mənim adım Cüzeppé Grisoliyadır və mən camış saşmalılığı ilə bağlı layihə meneceriyməm. Bütün biznes ideyamız strateji regionda tam avadanlıqla təchiz edilmiş camış saşmalılıq fermasının və ya yüksək keyfiyyətli “motsarella”, “burrata” və digər növ camış pendirlərinin istehsalının heyata keçirilməsi ilə bağlıdır. Biz istehsal prosesinə öz təcrübə və biliyimizi getiririk. Çünkü cənab Prezident, bildiyiniz kimi, camış “motsarella”sı bütün dünyada istehsal olunur, istənilən ölkə həmin keyfiyyətə və səviyyəyə çatmağa cəhd göstərir. Lakin “motsarella di buffalo” pendiri həmişə italyan məhsulu olaraq qalır. Südçülüklük sahəsində uğurun en müüm amili ondan ibarətdir ki, söhbət təkcə bizdə olan texnologiyadan, avadanlıqdan getmir, həm də pendir hazırlayanların əllerindən gedir. Çünkü hər kəs bahalı avadanlıq ala bilər, amma yalnız bacarıqlı pendir hazırla-

İlham Əliyev: “Ağalı kəndinin təməl daşının qoyulması böyük qayıdışın birinci addımıdır”

cədir?

İtalya şirkətinin əməkdaşı: Onlar süd ferması layihəsinin noyabr ayında istismara verilməsini istəyirdilər. Lakin ehtimal edirəm ki, fermanın daxilində yaşayış yerləri ilə birlikdə noyabr ayında bu, kifayət qədər tezdir. Lakin bunu biz nə qədər tez lazımdırsa edə bilərik. Bizim yenidənqurma işlərini aparmaq üçün bacarıqlarımız və tərəfdaşlarımız var.

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı. Deməli, əlbəttə ki, bu, noyabr və ya dekabr ola bilər. Bilirəm ki, planlamaq, təşkil etmək və icra etmək asan deyil, çünki biz bütün infrastruktur, 200-dən çox evi olan kəndi, qəsəbəni salmaçıq. Çünkü buraya yaşamağa gələn insanların iş yerlərinə və istehsalat ehtiyacı olacaq. Mən burada şəkillərə baxıram, onlar çox yaxşı görünür. Məşhur “motsarella” pendiri.

İtalya şirkətinin əməkdaşı: Bəli, təşəkkür edirəm. Bizim evlər və fermalar üçün birgə modelimiz da var. Beləliklə, Siz insanları kənddə evlərlə təmin etməzdən əvvəl onları fermada işləmələri üçün tez bir şəkildə yerləşdirə bilərsiniz.

Prezident İlham Əliyev: Çox yaxşı, təşəkkür edirəm.

X X X

İsrail şirkətinin əməkdaşı: Sizə təqdi-

matımızı göstərə bilərikmi?

Prezident İlham Əliyev: Bəli, buyurun. İsrail şirkətinin əməkdaşı: İlk növbədə, Sizin qarşınızda dayanmaqdən, Sizinlə görüşməkdən böyük qürur hissi keçirirəm. Bu imkana görə təşəkkür edirəm. Mən Sizi Qarabağ ərazilərinin işgaldən azad edilməsi münasibətə təbrik etmək istəyirəm. Biz Sizin tərəfdəniz olmaqdan həqiqətən də şadıq. İsrail Zəngilanda, əvvəlcə, 300-400 başlıq camış ferması tikeçək, sonra biz onu 1000 başa çatdırmaq istəyirik. Şirkətimiz ağıllı fermalar üzrə texnologiya ilə işləyir.

Bizdə bütün fermanı məlumatların təhlili üzrə program təminatına birləşdirirən öürücülər var ki, bu da göründüyü kimi, mal-qaranın yemlənməsi, sağlamlığı və sağılması ilə əlaqədardır. Biz bunu “açar təslimi” layihəsi kimi həyata keçiririk. Buraya texniki-iqtisadi əsaslandırma, tikinti, planlaşdırma, komandanın hazırlanması və mal-qaranın idxlə daxildir. Qeyd etdiyim kimi, heyvanlar sensorlarla təchiz ediləcək. Biz peyin emalı ilə də məşğul oluruq. Peypindən gübrə və bioqaz əldə edə bilirik. Fərqli variantlar var. Tullantı sularının təmizlənməsi, günəş enerjisi. Bu, o deməkdir ki, Sizdə böyük elektrik enerjisi infrastruktur qurmadan böyük həcmdə elektrik enerjisi istehsal olur. Bu cür ferma çox məraqlı olacaq. Beləliklə, biz İsrailin sahib ol-

duğu süd ferması texnologiyasında bilik və təcrübəmizi Azərbaycana, Qarabağ bölgəsinə getirmək istəyirik. Bu imkana görə çox sağ olun. Biz sizinlə əməkdaşlıq etməyi səbirliyələ gözləyirik.

Prezident İlham Əliyev: Təşəkkür edirəm. Mən bilirəm ki, İsraildə inəklər ən yüksək keyfiyyətli məhsul verir və orada inəkbaşına ən yüksək həcmdə süd alınır.

İsrail şirkətinin əməkdaşı: İsraildə ele fermalar var ki, orada hər inəkdən 40-45 litr süd alınır.

Prezident İlham Əliyev: Bilirəm.

İsrail şirkətinin əməkdaşı: Biz camışlarla da əlimizdən gələni etməyə çalışacaq.

Prezident İlham Əliyev: Bəs hər camışdan orta hesabla nə qədər süd alınır?

İsrail şirkətinin əməkdaşı: Camışlarda bu, orta hesabla sağlamal inəyin verdiyi məhsulun üçdə biri qədərdir. Bu, bir camış başına gündə 8-12 litr arasındadır.

Prezident: Aydındır. Camışlar İsraildən idxlə olunacaq?

İnam Kərimov: İtaliyadan

X X X

Layihə meneceri: Salam, cənab Prezident. İlk növbədə, Sizi ərazilərinizin işgaldən azad edilməsi və suverenliyinizin bərpası ilə əlaqədar tarixi nailiyyətiniz mənasibətə təbrik edirəm. Bu, müüm strateji bölgədə sabitlik və firavanlıq dövrü olacaq. Bu-

yan bənzərsiz “motsarella” hazırlaya bilər. Bu səbəbdən də biz südçülüklük fermasını qurandan sonra tam təlim kursu keçəcəyik. Bu təlim sayesində Azərbaycanda birinci nəsil bacarıqlı pendir hazırlayanlar yetişdiriləcək. Biz Azərbaycanda sade keyfiyyətdə camış pendirinin istehsal olunmasını istəmirik. Bütün hədəfimiz yüksək keyfiyyətli südçülüklük sektorunun yaradılmasından ibarətdir ki, Azərbaycan da İtalya kimi mükəmməl “motsarella di buffalo” pendirlərinin istehsalçısı olsun. Bu sahədə güzəştən söhbət gedə bilməz, yalnız birinci səviyyəli istehsal ola bilər. Biz azərbaycanlı dostlarımızla əlimizdən gələni edəcəyik. Təşəkkür edirəm, cənab Prezident. Yaradılmış imkana görə çox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun. Bu, işgaldən azad edilmiş ərazilərdə ilk pilot layihədir. Ona görə də, qeyd etmək istəyirəm ki, biz buna xüsusi diqqət yetiririk. Bu layihənin uğurlu icrası sözsüz ki, bizim əraziləri mümkün qədər tez bir zamanda dirçəltmek və bərpa etməkə bağlı güclü iradəmizi nümayiş etdirəcək. Müharibədən və qələbəmizdən sonra dəfələrlə qeyd etdiyim kimi, bizimle işləmek üçün dost ölkələrdən şirkətlər dəvət edəcəyik.

Ardı Səh. 6

“Əgər bir daha buna oxşar cəhd göstərilərsə, düşmən yerindəcə məhv ediləcək!”

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarında olublar

Əvvəli Səh. 5

Şadam ki, bu gün İsrail şirkəti, İtalya şirkəti, Azərbaycanın iki dost ölkəsindən olan şirkətlər bu mühüm layihəyə qoşular və bizim beynəlxalq əməkdaşlığımız var. Türkiyədən, Çindən, İsraildən, İtaliyadan olan şirkətlər var, hamısı dost ölkələrdir. Bu, həqiqətən de yaxşı beynəlxalq əməkdaşlıqdır və mən əminəm ki, bu, sadəcə olaraq, ilk addımdır. Bu layihənin uğurlu icrası sözsüz, bize imkan verəcək ki, bu təcrübədən Qarabağın digər yerlərində istifadə edək. Çünkü biz yüzlərlə kənd, qəsəbə və şəhərləri bərpə etməliyik.

Prezident İlham Əliyev: Ümid edirəm ki, siz bu məhsulları nümayiş etdircəksiniz və onları dadın baxacaqsınız.

İsrail şirkətinin əməkdaşı: Cənab Prezident, qarşımıza çətin vəzifə qoydunuz. Biz hazırlıq.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun.

İsrail şirkətinin əməkdaşı: Çox sağ olun, cənab Prezident, gününüz uğurlu olsun. Təşəkkür edirəm.

X X X

Sonra dövlətimizin başçısı Zəngilan rayonunun sakinləri ilə görüşdü.

Prezident İlham Əliyev: Salam, gəlin yaxına, gəlin, yaxınlaşın.

Qadın sakin: Ağalı kəndinə xoş gəlmisiniz.

Prezident İlham Əliyev: Çox sağ olun.

Qadın sakin: Bu, bizim kəndimizdir. Mən Ağalı kəndində, bu kənddə anadan olmuşam, burada boy-a-başa çatmışam. Atamın, ana-min, həyat yoldaşımın, əmlərimin, dayıları-min məzarları bu qəbiristanlıqdadır. Həyat yoldaşımın məzari o görünən ağacın yanındadır, iş başında həlak olubdur.

Prezident İlham Əliyev: Eviniz harada, hansı tərəfdə olub?

Qadın sakin: Evimiz aşağıdadır.

Prezident İlham Əliyev: Böyük Ağalıda.

Qadın sakin: Siz birinci dəfə maşınla keçəndə göstərirsiniz ki, bu ev kimindir, yəqin taniyacaq. O, bacının evidir. Çox sağ olun, çox şadam ki, Sizinlə, xanınızızla, qızınızla burada görüşürəm. Hamınıza bağırma basıram, öpürəm.

Prezident İlham Əliyev: Sizi təbrik edirəm, Ağalıya qayıtmışınız.

Qadın sakin: Sağ olun, mən də Sizə can-sağlığı, uzun ömr arzulayıram ki, bizi getirib öz yerimizə çıxartdırın, torpağımıza gördük. Torpağımızı azad etmisiniz. Siz torpaqlarımızla bərabər şəhidlerimiz qisasını almışınız, qazilərimiz var. Qazilərimizə Allahdan sağlıq, şəhidlərimizə rəhmet diləyirom. Onların analarının qarşısında baş əyirəm. Sizin qarşınızda baş əyirəm ki, Ali Baş Komandan kimi onları etrafiniza toplayıb dünyada görünməyən 44 günlük müharibədə qalib gəlmisiniz. Birinci Qarabağ müharibəsində mənim dayımın oğlu, üzr isteyirəm, həm də kürəkənim 5 il 8 ay müharibədə iştirak etdi. 44 günlük müharibədə könüllü iştirak edən nəvəm qazidir. Allah Size cansaqlığı versin, ömrünüz uzun olsun. Ağalı camaati bu dəqiqə startda durub, hamımız bir nəfər kimi. Uşaqlardan böyüye hamı deyir ki, gedirik Ağalıya qurub-yaradəq. Ağalı camaati zəhmətkeşdir. Mən 28 ildir şəhərdə yaşayıram.

Prezident İlham Əliyev: Harada, Bakıda yaşamışınız?

Qadın sakin: Bəli, Bilecəridə yaşayıram.

Prezident İlham Əliyev: Bilecəridə yataq-xanada, yoxsa?

Qadın sakin: Xeyr, öz evimizdə yaşayırıq. Öz torpağımıza gəlməyə hazırlıq. Bir arzum var, o gün olsun, bu layihə başa çatdırılsın, Ağalı camaatımız gəlsin kəndə yiğisən. Çünkü camaatımız zəhmətkeş adamlardır, bərpə edəcəyik. Sizdən xahiş edirəm ki, ikinci dəfə bu kəndə geləndə mənim evime gəlib bir stəkan çayımi içəsiniz.

Prezident İlham Əliyev: Yaxşı. Söz verirəm size. Mütləq geləcəyəm, açılışa da geləcəyəm və İnşallah, yaxın zamanlarda kənd yenidən qurulacaq. Bilirsiz ki, birinci bərpə olunacaq kənd Ağalı kəndidir.

Qadın sakin: Bu kənd varlı kənd olub, kolxozu ilə. Mənim belə bir bayatım var:

Mən aşiqəm kəndə gel,
Mən gəlmisəm, sən də gel.
Ermenilərin dağıtdığı kəndə baxıb,

Təzə tikilən texniki kəndə bax.

Prezident İlham Əliyev: Özü də bu kənd nümunəvi bir kənd olacaq.

Qadın sakin: Bəli, çox sağ olun. Çox şadam ki, Sizinlə burada görüşdüm. Canım mənim, hamınıza bağırma basıram, öpürəm Sizi.

Prezident İlham Əliyev: Siz nə vaxt çıxmısınız Ağalıdan?

Qadın sakin: 1993-cü ildə çıxmışam və həmişə Siz yumruğunuñ göye qaldıranda Sizinlə bərabər mən də qaldırmışam, yənə də qaldıram ve deyirəm: Qarabağ bizimdir! Ağalı bizimdir! Zəngilan bizimdir! Gəncələrimiz Sizin arxanzadırlar. Yaşasın Qarabağ! Yaşasın Azərbaycan!

Prezident İlham Əliyev: Saq olun. Ağalı kəndi oktyabrın 28-de işğalçılarından azad edildi. Bilirsiz ki, burada Zəngilan uğrunda, bütün kəndlər uğrunda şiddetli döyüşlər gedirdi. Biz qan tökərək bu torpaqları qaytarıq.

Qadın sakin: Bəli, nəvəm də burada döyüşlərde iştirak edib.

Prezident İlham Əliyev: Düşmənləri qovduq və mən birinci dəfə buraya gələndə, dağıntıları görəndə və maşınla keçəndə dedim ki, görəsən, bu ev kimindi? Çünkü o evin bir hissəsi qalmışdı.

Qadın sakin: Bəli, indi də qalır, gördüm.

Prezident İlham Əliyev: Qanunsuz məskunlaşmışdır, dedim ki, yəqin Ağalı camaati taniyara kimin evidir.

Qadın sakin: Bəli, mən qulaq asmışam.

Prezident İlham Əliyev: İndi isə yeni layihə ilə yəqin ki, tanış olmusunuz. Burada 200-dən çox ev, məktəb, uşaq bağçası, poliklinika tikiləcək, iş yerləri yaradılacaq. Bu gün mənə verilən təqdimatda göstərilir ki, böyük fermə - camış ferması yaradılacaq, pendir istehsal ediləcək, burada əkin sahələri nəzərdə tutulub, su elektrik stansiyası olacaq, yəni, bütün şərait. Burada yaşamaq üçün nə lazımdırda olacaq. Burada tətbiq olunacaq texnologiyaların bir çoxu Azərbaycanda yoxdur. Bu, birinci layihədir, pilot layihədir və əminəm ki, maksimum gələn ilin əvvəlində bütün işlər hazır olacaq. Evlər tikilməlidir, kommunikasiyalar tikilməlidir, ondan sonra iş yerləri yaradılmalıdır, əkin yerləri olmalıdır və burada yaşayacaq insanların hər biri işlə təmin edilməlidir. Mən burada gəncləri də görürəm, onlar yəqin ki, müharibədən sonra dünyaya gələbilər, ya da ki, müharibədən əvvəl.

Qadın sakin: Bir yaşında, yeddi aylığında köçkündə düşən uşaqlardır.

İşgal gününü qeyd edirdik. Amma bu ildən etibarən biz oktyabr ayında qələbə gününü, bayram gününü qeyd edəcəyik. Əminəm ki, Siz də bizimlə bir yerde Ağalı kəndində bayram şənliliklərində iştirak edəcəksiniz. Var olun, cənab Prezident, təşəkkür edirəm.

Prezident İlham Əliyev: Mütləq. Bundan sonra oktyabr ayı Zəngilanlılar üçün ancaq bayram ayı olacaq. Çünkü həm Ağalı kəndi, həm Zəngilan şəhəri oktyabr ayında azad edildi. Bu gəncin sözlərinə qulaq asaraq bir daha görürük ki, Azərbaycan xalqının nə qədər güclü iradəsi və öz doğma torpağına bağlılığı var. Ermenilərin aləmində əsas ümidiyərıcı amil o idi ki, bizim camaat bu yerləri unudacaq, yaşı camaat unudacaq, sonra vaxt keçək yaşı camaat təbii olaraq həyatdan gedəcək. Gənclər, başqa şəraitdə böyük və başa qatılan insanlar isə heç vaxt buraya qayıtmış istəməcəklər. Bax, bu, onları böyük səhvi idi. Çünkü biz qəlbində güclü Vətən sevgisi olan bir gənc nəsil tərbiyə edib yetişdirdik. Hətta buranı görməyən hər bir gənc, - indi sən görməmişən buraları, sən də görməmişən, - bir arzu ilə yaşayıb ki, qayıtsın öz doğma torpağına, ədalət bərpə olunsun və artıq biz bunu görürük. Ağalı kəndi heç bir il keçmədən yenidən qurulacaq, - yəqin ki, siz maketlərdə görmüsünüz, layihə ilə tanış olmusunuz, - dünyanın bəlkə də ən mütərəqqi kəndlərindən birinə çevriləcək.

Kişi sakin: Ona görə Size minnətdarıq, cənab Prezident, çox sağ olun.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun. Siz də burada yaşamışınız?

Kişi sakin: Bəli, hazırda Sumqayıtda məskunlaşmışım.

Qadın sakin: Mənim nəvəm Bakıda anadan olub. Ancaq hərbi xidmətini qurtarandan sonra özü gəlmədi buraya. Gəlib Füzulinin kəndindən zəng etmişdi ki, məndən nigaran olmayıñ, amma Şuşada imiş. Yəni, demək istəyirəm ki, o uşaq burada anadan olmasa da, buranın havası, buranın torpağı, danışlığından nağıllar o uşağı çəkib buraya gətirdi. Şükür Allaha sağ-salamatdır, Allah-Təala qazilərimizə də şəfa versin. Mehriban xanım Sizin sayınızda qazilərimiz xaricdə müalicə alırlar, onlara köməklik göstərirsiniz.

Prezident İlham Əliyev: Zəngilan çox səfali yerdir, gözəl yerdir. Dağları, çayları, məşələri.

Kişi sakin: Bizim kəndimizə dəyər verdin, yəni, cənab Prezident, Size çox minnətdarıq. Allah Sizdən razi olsun.

Qadın sakin: Allah Size cansaqlığı versin. O körpə uşaq ki var, Siz bir ana kimi ona qayıt göstərdiniz, Sizə minnətdarıq, çox sağ olun.

Birinci xanım Mehriban Əliyeva: Çox sağ olun.

Kişi sakin: Bunlar hamımızın ürəyindən gələn sözlərimizdir.

Prezident İlham Əliyev: Sağ olun.

Kadın sakin: Biz həmişə Sizin arxanzadırda durmuşuq.

Prezident İlham Əliyev: Gəlin indi birlikdə təməl daşını qoyaq. Böyük qayıdış bu gün başlayır.

Kişi sakin: İnşallah.

XXX

Daha sonra Prezident İlham Əliyev Zəngilanın 1-ci, 2-ci, 3-cü Ağalı kəndlərini əhatə edən birinci "Ağalı kənd" layihəsinin təməlini qoyma. Prezident İlham Əliyev: "Ağalı kənd" layihəsinin təməl daşı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tərefindən qoymulmuşdur. Qarabağ Azərbaycanlı". Həmin bu yazı gilizdədir. Kişi sakin: Qoymamın burada zəhməti olsun.

Prezident İlham Əliyev: Əlbəttə, bu, tarixdir. Kişi özərini qabağa verirəl.

Ardı Səh. 7

Nəcib və xeyirxah İNSAN - Zərifə xanım Əliyeva

Bu gün əməkdar elm xadimi, tibb Elmləri doktoru, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının akademiki Zərifə xanım Əliyevanın doğum günüdür. 1923-cü il aprelin 28-də Azərbaycanın dilbər guşəsi olan Naxçıvan Muxtar Respublikası Şəhur rayonunun Şahtaxtı kəndində dünyaya göz açan Zərifə xanım xalqına ləyaqətlə xidmet edən parlaq simaya çevrilib. Öz parlaq istedadını zəhməti ilə vəhdətde ortaya qoyan Zərifə xanım elm, ədalət, səxavət, səbr, ismet kimi keyfiyyətləri əməli fəaliyyətində və özündə birləşdirib. Bu dəyərlər içərisində güclü, fədakar ziyalı kimi tanınıb və şöhrətlənib. Məxsusi dəyərləri ilə seçilən və sevilən, ən yüksək bir pillədə dayanan Zərifə xanım Əliyevanın adı ebedidir. Yaşanılan ömrə yolunun sərlövhələri Onu her zaman örnek olacaq bir simaya çevirib. Özünəməxsus nümunəyi yolu olan Zərifə xanımın zəngin və şaxılı həyat yolu nəzər saldıqda bu həyat yolunda bitib-tükənməyən arzulara doğru yol açan ömrün gözəlliyi diqqətdən yayılmış: ana ömrü, tədqiqatçı ömrü, həkim ömrü, alim ömrü və ömürlərə siğmayan bənzərsiz şəxsiyyət ömrü. Bu keyfiyyətlər və dəyərlər mehz şəxsiyyət olaraq ziyalının ömrüne işq saçmışdır. Zərifə xanım ince, zərif duyğuların vəhdətində Azərbaycan xanımına məxsus olan çalarları və zəkası ilə qaranlıq dünyalara şəfa verdi. Duygulu, düşüncəli, fərqli bir dünyası ilə əməli fəaliyyəti cəm勒şdirib həyat fəlsəfəsinin silinməyen izlərini özü də hiss etmədən gərgin axtarışları, zəhməti, elmi biliyi ilə bu aləmə həkk etdi. Bu ömrün yazılmış səhifələrində Zərifə xanımın portretini sezmemək mümkün deyildi. Qəlb dünyasının işığı tez bir zamanda Onun Azərbaycan məkanında tanınmasına gətirib çıxardı. Sonralar bunun coğrafi məkanı daha da genişləndi. Sərhədləri ilə tanınan dünyamızı yaratdığı əsərləri, elmi kəşfələri, axtarışların neticəsi birləşdirdi.

OFTALMOLOGİYA SAHƏSİNDE ƏN MÖTƏBƏR MÜKAFAATA - SSRİ TİBB ELMLƏRİ AKADEMİYASININ M.İ.AVERBAX ADINA MÜKAFAATINA LAYIQ GÖRÜLƏN İLK QADIN

Gələcək taleyini tibb elmine həsr etməyi qarşısına məqsəd qoyan Zərifə xanım 1942-ci ildə orta məktəbi bitirdikdən sonra Azərbaycan Dövlət Tibb İnstitutunun Müalicə-profilaktika fakültəsinə daxil olur və institutu əla qiymətlərlə bitirir. Azərbaycanda gözü zədələyən və ağır nəticəyə, hətta tam korluğa səbəb olan traxoma infeksiyonun xəstəliyinin geniş yayıldığı zamanda, ona qarşı təsirli müälice üsulları yox idi. Bele bir dövrde Zərifə xanım traxoma xəstəliyinə qarşı aparılan müalicəvi və profilaktik tədbirlərin təşkilində və keçirilməsində fəal iştirak edir, konkret müalicə təcrübəsindən başqa, Azərbaycanda traxoma xəstəliyinin daha geniş yayıldığı rayonlara gedir, həkim-oftalmoloqlara məruzələr oxuyur, əhali arasında çoxlu səhbetlər aparır. Azərbaycanda traxomanın kökünü kəsilməsinə qarşına məqsəd qoyan Zərifə xanım bu problemin nə qədər çətin və mürakkəb olduğunu çox yaxşı bilirdi. Lakin işin çətinliyinə və məsuliyyətinə baxmayaraq, o, tezliklə böyük uğurlar əldə edir. Zərifə Əliyevanın bu istiqamətdə apar-

AZƏRBAYCAN OFTALMOLOGİYASININ ADINI BÜTÜN DÜNYADA UCALDAN ALIM

Akademik Zərifə Əliyeva təkcə öz adını tibb tarixinə yazmadı, eyni zamanda, Azərbaycan oftalmologiyasının adını bütün dünyada ucaltdı. 1977-ci ildə onun teşəbbüsü ilə Bakıda ilk dəfə olaraq Ümumittifaq Oftalmoloqlar Elmi Cəmiyyəti idarə Heyətinin plenumu keçirildi. Dünya şöhrəti alımların iştirak etdiyi bu mötəbər tədbir Azərbaycan elminin gələcəyi, onun inkişafı naməni ən tanınmış elmi mərkəzlərlə birləşdirildi. Dördüncü tədbirdən sonra Zərifə xanım Əliyeva tədbirin rəhbəri seçildi. 1978-ci ildə Zərifə xanım Əliyevaya tibb elmləri doktoru elmi dərəcəsi verilir. Elmi tədqiqatların nəticəsi olaraq, Zərifə Əliyeva bir neçə monoqrafiya, o cümlədən, "Şin istehsalında gözün peşə patologiyası", "Yod sənayesində gözün peşə xəstəliyinin profilaktikası" monoqrafiyalarını çap etdirməyə nail olur. "Xroniki yod intoksikasiyasında oftalmologiya" mövzusunda yazdığı növbəti monoqrafiya 1981-ci ildə işq üzü görür. Elə həmin il oftalmologianın inkişafına verdiyi böyük töhfəyə - görme organının peşə patologiyası sahəsində apardığı elmi-tədqiqatlarla görə professor Zərifə Əliyeva oftalmologiya ələmində ən yüksək mükafata - SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının akademik M.İ.Averbax adına mükafatına layiq görülür. Qeyd olunmalıdır ki, professor Zərifə Əliyeva həmin mükafata layiq görürlən ilk qadın idi. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində Zərifə xanımın, sözün əsl mənasında, böyük həkim olduğunu bildirmişdi: "O, Azərbaycan oftalmologiya məktəbinə öz dəyəri töhfəsini vermişdir, gənc kadrların hazırlanmasına çox böyük fəaliyyət göstərmişdir. Eyni zamanda, insanların görmə qabiliyyətinə mənfi təsir göstərən istehsalatlarında onun laboratoriyaları fəaliyyət göstərmişdir. Bu laboratoriyalarda bir tərəfdən insanların sağamlığına zərərlər istehsalatların təsiri öyrənilmiş, eyni zamanda, xəstələrin müalicəsi də təşkil edilmişdir. Alim kimi Zərifə xanım çox böyük zirvələrə çata bilmişdir. Onun əsərləri, elmi monoqrafiyaları bu gün də öz aktuallığını itirmir".

"O, HƏM PEŞƏKAR HƏKİM, EYNİ ZAMANDA, ÇOX XEYIRXAH İNSAN İDİ VƏ HƏR BİR HƏKİMDƏ BU İKİ AMİL BİRLƏŞMƏLİDİR"

Dünya oftalmologiya elminin tanınmış simaları Zərifə xanım Əliyevanın elmi fəaliyyəti, onun əsərləri, elmi monoqrafiyaları bu gün də öz aktuallığını itirmir".

yətini, peşəkarlığını yüksək qiymətləndirmişdilər. Bele ki, Moskva Oftalmoloji Məktəbi Zərifə xanımı oftalmologiyanın mirvarisi, professor A.Brovkina onu nəciblik və mənəvi paklıq timsali adlandırmışdır. Rusiya Tibb Elmləri Akademiyasının həqiqi üzvü M.M.Krasnov isə yazırırdı: "Zərifə xanım Əliyeva haqqında xatirelərimi bir sözle ifadə etməli olsayıdım, deyərdim: O, həm Xeyirxah idi, həm Ağilli idi, həm de Qüdretli idi!" Zərifə xanımın gördüyü bütün işlərde insan amili dayanırdı. İnsanlara şəfa vermək istəyi dayanırdı. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, "Çünki O, həm peşəkar həkim, eyni zamanda, çox xeyirxah insan idi və hər bir həkimdə bu iki amil birləşməlidir. Çünkü həkim peşəkar olmalıdır, insanlara xidmət göstərməlidir. Eyni zamanda, həkim xeyirxah insan olmalıdır. Zərifə xanımın bu məsələlərlə bağlı da fikirləri, məqalələri var idi. Həkimin etik davranışları ilə bağlı onun çox dəyərli fikirləri olmuşdur. Həsab edirəm ki, bu fikirlər bu gün də hər bir həkim üçün əsas olmalıdır".

62 İLLİK ÖMRÜN AZƏRBAYCAN QADININA NÜMUNƏ OLA BİLƏCƏK ŞƏRƏFLİ VƏ LƏYAQƏTLİ HƏYAT SƏHİFƏLƏRİ

Zərifə xanım Əliyevanın fəxri adları, elmi titulları, mükafatları olduqca çoxdur. Bu adaların hər biri qürur və iftخار mənbəyidir. Lakin bu adlar sırasında ən şərəflisi Ana adıdır. Qeyri-adi bir ana olan Zərifə xanımın övladlarına münasibəti de xüsusi olub. Övladlarını Ulu Tanrı tərəfindən bəxş olunan nur payı tək qəbul edib. Zərifə xanım Əliyeva cəmiyyət üçün böyük dəyərlərə malik övladlar tərbiye etmişdir. Bu, Onun fədakar ANA olmasından irəli gəldi. O, nə edirdi, böyük sevgi ilə edirdi.

Əziz anam, şirin sözlü anam,
Qəlbin kövrək, eşqin solmaz bahar.
Güler üzlü, qara gözlü anam,
Hara getsəm gözün mənə baxar.
Ana qəlbin layla olar gəzər,
Doğma səssin ömrü-günü bəzər.

Zərifə xanım Əliyeva işinin gərginliyinə baxmayaraq, həmişə bir qadın olaraq mülayimliy ilə, həssaslığı, insanlara mehriban və qayğı ilə yanaşması ilə seçilib. Ümumiyyətə, Zərifə xanımın həyatı Azərbaycan qadınları üçün bir məktəbdür. Elə bir məktəbdür ki, uzun illər boyu öyrəniləcəkdir. Unudulmaz və əziz xatirəsinin yad etdikcə bu parlaq Şəxsiyyətin elmimizə, səhiyyəmizə, mili və mənəvi varlığımıza bəxş etdiyi dəyərləri təkrarən dərək edir, Onun ölməz ruhu qarşısında bir daha baş əyirik. Zərifə xanımın ömrü-gün yoldaşı dünya şöhrəti Şəxsiyyət Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycan qadınları haqqında deyirdi: "Azərbaycan qadınları mərd, sədaqətli, qeyretli, namusu qadındır. Mən dördünün çox yerini gəzmışəm, dünya qadınlarını görmüşəm, fikrim belədir ki, Azərbaycan qadını bütün dünyadakı qadınlardan gözdər".

Həqiqətən də Azərbaycan qadınları dünyada yaxşı nə varsə ona layiqdir. İnsanlığa və insanlara qiymət verməkdə mahir, sərisi təli olan Müdirlik Siyasetçi Ulu Öndər Heydər Əliyev bu cəhətdən də gözəl sədaqətli həyat yoldaşı, peşəkar alim, qayğıkeş ana, mehriban nənə kimi Zərifə xanım Əliyeva seçimində yanılmamışdır. Zərifə xanım Azərbaycan xalqına məxsus, milli-mənəvi, əlaqə dəyərləri özündə cəmləşdirilmiş bir Ana idi. İşinin çox olmasına baxmayaraq, Zərifə xanımın gözəl övladlar yetişdirməsi və ictimai fəaliyyəti bu gün də örnək olacaq bir fəaliyyətdir. O, əməli işin xoş təəsüratları ilə həminin qəlbində daim yaşayır və yaşayacaqdır. 1985-ci il aprel ayının 15-də Moskva şəhərində vəfat edən Zərifə xanım Əliyevanın cənəzəsi 1994-cü ildə Moskvadan Novo-Deviçye qəbiristanlığından Bakıya gətirilərək, Fəxri Xiyabanda dəfn olunub. Büyük ziyalılığı, xeyirxahilığı ilə sevilən Zərifə Əliyeva 62 illik ömrünə ele əməlləri siğdirmişdir ki, onu məhəbbətlə duymamaq mümkün deyildir.

ZÜMRÜD BAYRAMOVA

A prelin 27-də Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın doğum gününə həsr edilmiş "Nəsillər nümunə ömrə yolu" mövzusunda videokonfrans keçirilib. SİA-nın verdiyi məlumat görə, videokonfransda çıxış edən YAP sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov bildirib ki, dünya oftalmologiya elminin böyük töhfələrini vermiş akademik Zərifə xanım Əliyevanın zəngin irsi, tibbin müxtəlif sahələri üzrə apardığı tədqiqatlar Azərbaycan tibb elminin parlaq səhifələrini təşkil edir. İnsanlara nur bəxş edən Zərifə xanım Əliyevanın oftalmologiya elminin inkişafındakı xidmətləri evezsizdir.

Tahir Budaqov qeyd edib ki, Zərifə xanım Əliyeva Moskva şəhərindən vətənə qayıtdıdan sonra Azərbaycan Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutundan elmi işçi vəzifəsində çalışmağa başlayıb: "Apardığı tədqiqatların nəticələri Zərifə Əliyevanın uğurla müdafiə etdiyi namizədlik dissertasiyasının əsasını təşkil edir. Ona görə bu fikir böyük inamlı qeyd edilir ki, Azərbaycanda traxomanın sosial xəstəlik kimi leğv edilməsi Zərifə Əliyevanın adı ilə bağlıdır. Tanınmış alim Elmi-Tədqiqat Göz Xəstəlikləri İnstitutundan sonra öz fəaliyyətini Əziz Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun oftalmologiya kafedrasında davam etdirib. Burada dosent, professor, daha sonra isə kafedra müdürü vəzifəsində işləyib, oftalmologianın aktual problemlərinə həsr edilmiş çoxprofilli tədqiqatlar aparıb. Alimin apardığı elmi-tədqiqat işlərinin uğurlu neticələrinə və oftalmologianın inkişafına verdiyi töhfələrə görə akademik Zərifə Əliyeva keçmiş ittifaqın oftalmologiya sahəsindən en böyük mükafatı olan SSRİ Tibb Elmləri Akademiyasının M.i.Averbax adına mükafatına layiq görürlüb. Zərifə xanım Əliyeva həmin mükafata layiq görürlən ilk alım qadın idi. Moskva oftalmologiya məktəbi Zərifə xanım Əliyevanı "oftalmologianın mirvarisi" adlandırmışdı".

YAP sədrinin müavini diqqətə çatdırıb ki, akademik Zərifə Əliyeva 150-dən artıq elmi əsərin müellifi kimi, eləcə də, çoxsaylı həkim-oftalmoloqların yetişdirilməsində evezsiz xidmətlərinə görə Azərbaycanın Əməkdar elm xadimi fekri adına layiq görürlüb. Görkəmli alim hem də keçmiş SSRİ-nin Sülhü Müdafiə Komitesinin üzvü, Azərbaycan Sülhü Müdafiə Komitəsi sədrinin müavini kimi fədakarmasına çalışıb, respublika "Bilik" Cəmiyyəti idarə Heyətinin və keçmiş ittifaqın Oftalmoloqlar Elmi Cəmiyyəti idarə Heyətinin üzvü, o cümlədən "Oftalmologiya xəbərləri" jurnalının redaksiya heyətinin üzvü olub.

Tahir Budaqov vurğulayıb ki, Zərifə xanım Əliyeva, eyni zamanda, müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu, bütün mənalı ömrünü Vətəninin, xalqının tərəqqisine həsr etmiş dahi şəxsiyyət, Ulu Öndər Heydər Əliyevin ömrü-gün yoldaşı, sədaqətli

YAP-ın təşkilatçılığı ilə videokonfrans keçirilib

dostu və etibarlı silahdaşı, cənab Prezidentimiz İlham Əliyevin anaśısidir: "Ulu Öndər Heydər Əliyev dövlət işində, Zərifə xanım Əliyeva elm və sehiyyə sahəsində böyük uğurlara yol açaraq məktəb yaratdılar. Zərifə xanım cənab İlham Əliyev kimi övlad böyüdərək xalqımıza bəxş edib. Əbəs yerə ömür kitaba bənzədilmir. Bu kitabın çoxcildiliyi, böyük auditoriya üçün təqdimatı yaşanan ömrün mənalılığından, insanlar tərəfindən böyük sevgi ilə qarşılınmışından və xatirələrə əvvəl qurulmuş asılıdır. Zərifə xanım Əliyeva bu sevgini qazanan, daim qəlbərəde yaşanan və hər zaman yaşanaq şəxsiyyətlərdəndir".

Daha sonra tədbirdə Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin aparıcı elmi işçisi Nubar Haşimova məruzə ile çıxış edib. Nubar Haşimova bildirib ki, Zərifə xanım Əliyeva vurğunu olduğu sənətinə məhəbbətini öz tələbələrinə ötürməyi bacarırdı. Onun konfranslardakı dolğun, məzmunlu çıxışları daima axtarışda olan uzaq gəren alimin, əsl vətəndaşın milli oftalmologianın gələcəyinə olan baxışları idi. Zərifə xanım milli oftalmologianın inkişafını müasir tələblərə cavab verən oftalmoloji mərkəzin yaradılmasında, öz ixtiralarını, kəşvələrini dünya məqyasına çıxara bilən yüksək ixtisaslı kadrların hazırlanmasında, dünya oftalmologiya elmine integrasiyada göründü. Bu gün fexrə deyə bilərik ki, bütün bu ideyalar onun davamçıları tərəfindən böyük feallıq, ezmələ yeriñə yetirilir. Zərifə xanımın ideyaları bu gün də yaşıyır, onun ruhu şaddır.

Nubar Haşimova qeyd edib ki, 2009-cu ildə Milli Oftalmologiya Mərkəzinin yaradılması bu ideyaların həyata keçməsinin bariz nü-

munəsidir: "Ən müasir diaqnostik və müalicə avadanlıqları ilə təchiz olunmuş mərkəzdə göz xəstəliklərinin diaqnostikası və müalicəsinin təşkili, yüksək cerrahi texnologianın tədbiqi üçün geniş imkanlar açıldı. Eyni zamanda, Mərkəzin texniki təchizatı müasir tibbi aparatlarla işləməyi bacaran mütəxəssislərin yetişdirilməsinə tələb edirdi. Gənc, istedadlı oftalmoloqlarımız dünyadan aparıcı oftalmologiya müəssələrində təcrübə keçərək yüksək cerrahi texnologiyani tədbiq etməklə bu vəzifənin öhdəsində bacarıqla göldilər. Hazırda milli Oftalmologiya Mərkəzində gəzən on və arxa hissəsinin cerrahiyesi, o cümlədən kerotoplastika, lazer əməliyyatları müvəffəqiyyətlə həyata keçirilir. Hazırda milli oftalmologiya Mərkəzi Masallı, Gəncə, Şəki filialları ilə birlikdə sinxron işləyən nəhəng bir kompleksə çevrilmişdir."

N.Haşimova söyləyib ki, akademik Zərifə Əliyevanın ideyalarının, arzularının davamçıları olan milli Oftalmologiya Mərkəzinin kollektivi bu böyük alimin, xeyrəxah insanın adını daşımaq məsuliyyətini dərk edir, bununla fəxr edir.

Daha sonra çıxış edən YAP idarə Heyətinin üzvü, Azərbaycan Respublikasının Aile, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Bahar Muradova bildirib ki, her bir xalqın tarixində olduğu kimi Azərbaycan xalqının da həyatında vacib rol oynayan, onun inkişafına, ictimai-siyasi həyatına, milli-mədəni və ailə dəyərlərinin möhkəmlənməsi işinə böyük töhfələr veren görkəmli şəxsiyyətləri, tanınmış elm və incəsənət xadimləri, dövlət adamları vardır. Bu gün adının və əməllərinin işiguna toplaşdırılmış, onu tanıyanların qəlbində, ilk növbədə,

yüksək şəxsi keyfiyyətləri, səmimiyyət və mehribanlığı ilə silinməz izlər buraxan bir şəxsiyyətin, varlığından və şərfli həyat yoldan qururla danışdığını Zərifə xanım Əliyevanın isə bu insanlar arasında özünəməxsus yeri vardır.

Bahar Muradovanın sözlerine görə, ötən əsrin 50-ci illərindən geniş ictimaiyyətə əvvəl görkəmli ictimai-siyasi xadim Əziz Əliyevin qızı, daha sonra Ulu Öndər, Azərbaycan dövlətinin banisi Heydər Əliyevin ömrü-gün yoldaşı, nəhəyat zəmanəmizin ən parlaq liderlərindən biri, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin anası kimi yaxşı tanış olan bu gözəl insan haqda danışmaq mənim üçün böyük şərəfdir: "YəgİN ki, təleyinə Tanrının bu üç qismətindən biri düşən hər hansı bir qadın özünü dünyanın ən şanslı insanlarından biri sanar, bu qisməti ilə öyünməyə haqqı çatdığını düşünərdi. Lakin qeyd etmək lazımdır ki, bù gün hələ sahəyində onunla bir yerdə çalışanlar, yol yoldaşı olanlar, heç olmasa onunla ünsiyyətdə olanlar bu sadə, təvazökar ve geniş qəlblə xanımın daşıdığı bu təbii və qazanılmış titullarının yalnız məsuliyyətinin daşıyıcısı olduğunu hər zaman vurğulamaqdadırlar. Hələ gənc yaşılarından zamanın ziddiyətli və insani hər an sınağı çəkən sərt ideoloji şərtləri altında yaşamağa, mübarizə aparmağa, ədalətsizliklərlə çarşılaşmağa məhkum olan ailəsinin üzləşdiyi çətinlikləri öz üzərində hiss edən, nəciblik, sədəqət və fədakarlıq kimi keyfiyyətləri çətin şəraitdə öz simasında birləşdirməyin və mağrurluqla daşımağın örnəyini yaratmışdır. Həqiqətən də Zərifə xanımın nəsillərə nümunə olan

ömr yoluña nəzər salan her bir kəs ilk növbədə bu zərif Azərbaycan qadınının timsalında mənəvi zenginliyi ilə diqqətləri çəkən və bitkin xarakterə malik bir insanla üzləşir. Azərbaycan elminə sənballı töhfələr vermiş görkəmli elm xadimi bütün vəzifə və öhdəliklərinə vicdanla yanaşan vətəndaşa, dəyanətli ömr gün yoldaşı, fədakar ana ilə tanış olur. Onun ömr yolu hər bir insan, həkim, alim və ictimai xadim üçün kamillik məktəbidir. Bütün bu sahələdə uğur əldə etmək, insanların sevgisini qazanmaq, mərhemət və xeyirxahlı ünvanına əvviləm üçün sözün əsl mənasında yüksək mənəvi keyfiyyətlərə, Tanının bəxş etdiyi qeyri-adi xüsusiyyətlərə malik olmaq lazımdır".

Dövlət Komitəsinin sədri vurğulayıb ki, bu gün Zərifə xanımı secdiyi fealiyyət istiqamətləri üzrə əldə etdiyi nəticələr, yaratdığı ənənələr, qoyub getdiyi elmi, ictimai irsi və haqqında dolaşan əfsanələrə bənzər həqiqətlərə görə tənqidi insanlar, ondardan sonra nəslin nümayəndələri hörmət və sevgi ilə anır: "Zənnimcə, bütün parametrlər üzrə xarakteri və onun məzmunu ilə əsil azərbaycan xanımı obrazını müdrikliyi və mükəmməlliyi sahəsində özü öz boyuna biçmiş bu gözəl insanı müasir və gələcək nəsillər də hər zaman yüksək ehtiram və minnətdarlıq hissi ilə xatırlayaqlar. Bir də ona görə xatırlayaqlar ki, müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi, Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin həyat yoldaşı, eləcə də müasir, qüdretli və zəngin Azərbaycan dövlətinin qurucu lideri müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin anasıdır".

Ardi Səh. 10

Əvvəli Səh. 9

YAP Veteranlar Şurasının üzvü, Milli Məclisin Səhiyyə komitəsinin sədri, akademik Əhliman Əmiraslanov çıkışında bildirib ki, gərkəmlı elm adamları, ziyanlılar, yaradıcı şəxsiyyətlər, onlardan yadigar qalan maddi və mənəvi irs mensub olduqları xalqın, dövlətin, eləcə də, beşəriyyətin sərvətidir. Hər bir xalq özünün istedadlı şəxsiyyətləri, elm və mədəniyyət adamları, siyasi xadimləri ilə qürur duyur, onların xatirəsini əziz saxlayır. Bu baxımdan, Azərbaycan xalqı xoşbəxt sayılın bilər, çünki ölkəmiz bir çox sahələrdə istedadlı şəxsiyyətlər yetirib. Belə şəxsiyyətlərdən biri olan Zərifə xanım Əliyevanın zəngin həyat yolu hər bir azərbaycanlıya örnəkdir.

Əhliman Əmiraslanov qeyd edib ki, Zərifə xanım Əliyeva Azərbaycanda gözü zədələyən və ağır nəticəyə səbəb olan geniş yayılmış traxoma infeksiyon xəstəliyinə qarşı mübarizə aparır. Bu xəstəliyə qarşı təsirli müalicə üsullarının olmadığı bir dövrde Zərifə xanım Azərbaycanda traxoma xəstəliyinin daha geniş yayıldığı rayonlara gedib, həkim-oftalmoloqlara məruzələr oxuyub, əhalilə arasında maa-

rifləndirmə aparırdı.

Akademikin sözlərinə görə, Zərifə xanım Əliyeva yalnız çalışdığı institutda fealiyyət göstərmək-lə kifayətlənmirdi, o, respublikanın şəhər və rayonlarında olaraq xəstəliyin yaranma səbəblərini araşdırır və xəstəlik ocaqlarında kompleks şəkildə müalicə-profilaktik tedbirləri həyata keçirirdi. Büyük alim uşaqların evlərində tərbiyə alan kimsesiz uşaqlar arasında yayılan traxoma xəstəliyinin qarşısını almaqda da xüsusi xidmət göstərib. Zərifə xanım Əliyevanın bu sahədə gərgin fealiyyəti tezliklə öz nəticələrini verdi. Belə ki, onun təklif etdiyi müalicə metodunun respublikada tətbiq olunması nəticəsində ölkəmiz bu xəstəlikdən xilas olub. Sonrakı illerde Zərifə xanım oftalmologiya elminin digər mühüm istiqamətləri üzrə tədqiqatlar həyata keçirdi. Onun qlaukoma xəstəliyi

ile bağlı tədqiqatları klinik göz xəstəliyi sahəsində çalışan həkimlərin biliklərinin genişlənməsinə müsbət təsir göstərib.

Əhliman Əmiraslanov diqqətə çatdırıb ki, Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə Institutunun oftalmologiya kafedrasına 1983-cü ildə müdər seçildikdən sonra Zərifə xanımın fealiyyəti dəha da genişlənib. O, həmçinin, görme orqanının virusla zədələməsinə həsr olunmuş çoxsaylı araşdırılmalar ile də oftalmologiya elmine töhfələr verib. Həmin dövrdə Zərifə xanım qlaukomanın etimologiyası, diaqnostikası və müalicəsi məsələlərinə həsr olunan maraqlı tədqiqatlar aparıb.

Videokonfransda yekun vuran YAP sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov bildirib ki, tədbirdə akademik Zərifə xanım Əliyeva haqqında çox

maraqlı, dərin məzmunlu fikirlər səsləndi. Bu gün Zərifə xanımın ruhunun şad olduğunu deyən Tahir Budaqov qeyd edib ki, son 18 ildə Ulu Önder Heydər Əliyevin memarı və qurucusu olduğu müasir müstəqil Azərbaycanın dəha da inkişaf edib çıxırlanməsinə, dünyada layiqli yer tutmasına nail olan, davamlı uğurların müəllifi onun əsl vətəndaş kimi böyüdüb boy-a-başa çatdırıldığı və cəmiyyətimizə bəxş etdiyi övladı, möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevdir. Bu illerin ən böyük uğuru dövlətimizin başçısı, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Azərbaycan Ordusunun 44 günlük ikinci Qarabağ müharibəsində tarixi Zəfərə imza atması, 30 ilin işğalına son qoyub, ərazi bütövülüümüzü temin etməsidir. Cənab İlham Əliyevin adı tarixə qalib ölkənin qalib Sə-

kərdəsi kimi yazıldı.

YAP Mərkəzi Aparatının rəhbəri vurğulayıb ki, Azərbaycan xalqı xoşbəxt xalqıdır ki, onun cənab İlham Əliyev kimi dövlətinin, xalqının gələcəyini düşünən, dövlətin, xalqın maraqlarını hər şeydən üstün tutan, qətiyyətli Lideri var: "O, Heydər Əliyev və Zərifə Əliyeva məktəbindən dərs alıb. Möhtərəm Prezidentimiz son 18 ildə atlığı addımların əsasında Heydər Əliyev siyasetinə sadıqlıyın dayandırığı, hər bir vədini əmələ təsdiq-lədiyi göstərdi".

Tahir Budaqov bildirib ki, Zərifə xanım Əliyevanın işqli obrazı yüksək vətənpərvərlik və humanizm rəmzi kimi hemişə bizimlə qalacaq, onun parlaq xatirəsi daim anılacaq, qədirbilən xalqımızın qəlbində əbədi yaşayacaq.

Ceyhun Rasimoğlu

Medianın inkişafı Agentliyi iddiaları tutarlı cavablandırıldı

Peşəkar və məsuliyyətli jurnalistikən formalaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər bir sıra media nümayəndləri tərəfindən hələ də tam mənimşənilməyib

Medianın inkişafı Agentliyi Türkəlli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv dövlətlərin media və informasiya üzrə məsul nazirlərinin və yüksək vəzifəli rəsmilərinin III toplantısının və Şuranın media və informasiya sahəsində əməkdaşlıq üzrə işçi qrupunun VIII iclasının 09-11 aprel 2021-ci il tarixlərində Bakı şəhərində keçirilməsinin təşkili ilə bağlı əsəssiz iddialara münasibət bildirib. SIA-nın verdiyi məlumatə görə, Agentliyin bununla bağlı açıqlamasında deyilir:

"Dövlət satınalma haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu-na əsasən dövlət satınalmaları tətbiq şərtlərindən asılı olaraq müxtəlif metodlarda həyata keçirilə bilər. Tender, təkliflər və kotirovka sorğusu kimi bir menbədən satınalma da qanunla müəyyənləşdirilən metodlardan birləşdir. Belə ki təcili tələbat yarandıqda

Azərbaycan Respublikasının Medianın inkişafı Agentliyi

və tender prosedurlarının keçirilməsi və ya satınalmanın hər hansı digər metodundan istifadə edilmesi məqsədən olmalıdır; tələbatın təcili olmasına getirib çıxarmış halları qabaqcadan görmək qeyri-mümkün olduqda və ya bu hallar satınalan təşkilatın ləngiməsinin nəticəsi olmadıqda həmin təşkilatın qeyd olunan metoddan istifadə etmək hüquq vardır.

Beləliklə, MEDİA Agentliyi Türkəlli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasına üzv dövlətlərin və müşahidəçi dövlətin media və informasiya üzrə məsul nazirlərinin və yüksək vəzifeli rəsmilərinin III toplantısının, habelə Şuranın media və informasiya sahə-

sində əməkdaşlıq üzrə işçi qrupunun VIII iclasının 09-11 aprel 2021-ci il tarixlərində Bakı şəhərində keçirilməsinin təşkili məqsədile istinad olunan hüququndan istifadə etmiş, yaşadığımız tarixi mərhələdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edən beynəlxalq səviyyəli tədbir həm yerli, həm də xariçi mediada geniş işıqlandırılmışdır.

Təessüfə qeyd etmək istərdik ki, cəmiyyətdə baş verən hadisələrin mediada ədalətli, balanslı, obyektiv və qərəzsiz işıqlandırılması jurnalistikən ən başlıca vəzifələrindən olسا da, peşəkar və məsuliyyətli jurnalistikən formalaşdırılması istiqamətində həyata keçirilən tədbirlər bir sıra media nümayəndləri tərəfindən hələ də tam mənimşənilməşdir. İnanırıq ki, media sahəsində həyata keçirilən və Agentliyin də əsas tərkib hissə olduğu İslahatlar yaxın gələcəkdə öz bəhrəsini verəcək və ali məqsədi həqiqəti yaymaq, əsas peşəkarlıq meyari isə obyektivlik olan keyfiyyətli jurnalistikən əhəmənəsi dairəsi daha da genişlənəcəkdir.

Ceyhun Rasimoğlu

"Türkiyəyə verdiyi böyük dəstəyə görə başda Prezident İlham Əliyev olmaqla Azərbaycan xalqına minnətdarıq"

ABŞ Prezidenti Co Baydenin 1915-ci il hadisələri ilə bağlı 24-də verdiyi açıqlaması səbəbindən, Türkiyəyə böyük dəstək verdiyinə görə başda Prezident İlham Əliyev olmaqla bütün Azərbaycan xalqına minnətdarıq.

AZERTAC xəber verir ki, bu fikirləri Türkiyənin həkim Ədalət və inkişaf Partiyasının (AKP) sözçüsü Ömer Çelik AKP-nin idarə Heyətinin iclasından sonra keçirdiyi mətbuat konfransında deyib.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin "Bir millet, iki dövlət!" ifadəsini xatırladan həkim partianın sözçüsü diq-

ABŞ Prezidenti Co Baydenin məlumat açıqlamasının zaman və tarix baxımdan təhlükəli olduğunu diqqətə çatdırıb Ömer Çelik bildirib ki, bu açıqlama Azərbaycanın reşadətə qazandığı Qarabağ Zəfərindən sonra regionda Ermənistanın da daxil ola biləcəyi əməkdaşlıq şansına mənfi təsir göstərib.

Məzahir Pənahov yenidən MSK-nin sədri seçilib

Mərkəzi Seçki Komissiya-sının sədri müyyənləşib. MSK-nin dünən yeni tərkibdə keçirilən ilk iclasında Məzahir Pənahov yenidən qurumun sədri seçilib. Rövzət Qasımov Mərkəzi Seçki Komissiyasının (MSK) sədr müavini, Mikayıl Rəhimov və Arife Muxtarova isə qurumun katibləri seçilib.

Almaniya portalında dərc olunan məqalədə ABS Prezidenti Co Baydenin qondarma "soyqırımı" ilə bağlı bəyanatı pislənilib

Almaniyanın "nexx24.news" portalında "Azərbaycan: Türk qurbanları bilərkəndən gözardı edilir" sərləvhəli məqalə dərc olunub. AZERTAC xəber verir ki, məqalədə Azərbaycanda fealiyyət göstərən 50-yə yaxın partiyanın yaydığı birgə bəyanatda Osmanlı dövründə baş vermiş hadisələrin ABŞ Prezidenti Co Bayden tərəfindən "soyqırımı" olaraq adlandırılması qəti şəkildə pislədiyi qeyd olunub. Bildirilib ki, Ermənistan tarixi faktları saxtalasdırmaq yolu ilə dəfələrə müxtəlif təxribatlarla əl atıb. Erməni təbliğat maşını və onun dəstekçiləri on illərdir ki, Osmanlı dövründə ermənilərə qarşı "soyqırımı" törədildiyini sübut etməyə və bütün dünyani buna inandırmağa çalışırlar.

Vurgulanır ki, əsl həqiqət odur ki, bir çox erməni çətin müharibə şəraitini, daxili çəkişmələr, acliq və xəstəliklər üzündən həlak olub. Bəyanatda, həmçinin bildirilir ki, əgər məqsəd tarixi həqiqətlərin obyektiv öyrənilməsidirsə, o zaman bu məsələnin araşdırılması tanınmış tarixçilərə, eləcə də bu sahə üzrə ixtisaslaşmış beynəlxalq tədqiqat mərkəzlərinə həvələ olunmalı, eləcə də məsələnin siyasişdirilməsinə yol verilməlidir. Türkiye arxivlərini təxribatçıların üzünə açmağa hazır olduğunu dəfələrə bəyan edib, habelə sözügedən məsələnin araşdırılması ilə bağlı ortaq tədqiqat komissiyasının yaradılmasını təklif edib.

Eyni zamanda, məqalədə Xocalı soyqırımı da xatırladılır və erməni silahlı birləşmələrinin 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə aralarında çoxsaylı qadın, uşaq və yaşılı olmaqla, 613-dən çox mülki şəxsi ağlışmaz vəhşiliklə qətlə yetirdiyi, şəhəri tamamilə dağıdıqları bildirilir. Həmçinin Almaniyada yaşayan azərbaycanlıların da ABŞ Prezidentinin qondarma "soyqırımı" ilə bağlı açıqlamasını pislədikləri vurgulanır.

Dünən Milli Məclisin yaz sessiyasında növbəti plenar iclası keçirilib. İclasda çıkış edən Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova son günər səsləndirilən qondarma "erməni soyqırımı" iddialarına münasibət bildirib. Sədr diqqətə çatdırıb ki, 106 il bundan əvvəl ermənilərin guya soyqırıma məruz qaldığı barədə iddia Türkiye ilə Amerika Birleşmiş Ştatları arasında gərginlik yaradıb.

Biz "erməni soyqırımı" uydurmasına siyasi və hüquqi don geyindirmək üçün erməni şovinistlərinin və onların havadarlarının tarixi yenidən yazmaq, faktları saxtalasdırmaq, yalanı həqiqət kimi qələmə vermək cəhdlərinin dəfələrlə şahidi olmuşuq. Ancaq tarixi faktlar və sənədlər sübut edir ki, Osmanlı dövləti ərazisində ermənilərin planlı şəkildə kütləvi məhv edilmesi iddiaları cəfengiyatdan başqa bir şey deyildir. Bir sıra tarixçilərin, o cümlədən Amerikalı alimlər Stenford C. Şounun, Castin A. Makkartinin, Bernard Levisin və digərlerinin araşdırılmalarından da bu netice hasil olur.

Sədr qeyd edib ki, "erməni soyqırımı"nın baş verdiyi iddia olunan dövrde, yəni XX əsrin əvvəllerində yüz minlərlə gənəhəsiz insan, o cümlədən türklər, azərbaycanlılar və digər xalqların nümayəndələri erməni şovinistləri tərəfindən kütəvi şəkildə qətlə yetirilib: "Həm də Anadolu və Cənubi Qafqaz ərazilərində soyqırımı cinayətləri mərhələ-mərhələ təşkil edilib. Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımı aktları 1918-ci ilde daha müteşəkkil şəkilde və daha böyük qəddarlıqla həyata keçirilib. Həmin ilin mart-aprel aylarında Bakıda, Şamaxıda, Qubada, Muğanda, Lənkəranda ermənilər 50 mindən çox azərbaycanlısı qətlə yetirib, evlərini talan edib, daha on minlər cə adəmi yurd-yuvasından didərgin salıblar. Əslində, soyqırımı baş verib, amma bu cinayətin müəllifləri erməni quldur dəstələri, qurbanları isə türklər, azərbaycanlılar və digər xalqların nümayəndələri olublar.

Lap yaxın keçmişdə isə 1992-ci il fevralın 26-da Ermənistən silahlı qüvvələri Azərbaycanın Xocalı şəhərində soyqırımı aktı törediblər. Dəhşətli cinayət əməli nəticəsində 613 nəfər dinc azərbaycanlı milli mənsubiyətindən görə vəhşicəsinə qətlə yetirilib. 487 nəfər şəkət edilib, 1275 sakın girov götürülərək amansız işgəncələrə məruz qalıb. 150 nəfərin, o cümlədən 68 qadının və 26 uşaqın taleyi bu günədək məlum deyil". Milli Məclisin sədri vurğulayıb ki, Xocalı faciəsi kimi real soyqırımı aktına göz yumanların erməni təbliğatının təsiri altına düşərək, yaxud müəyyən siyasi dividendlər əldə etmək niyyəti güdərək saxta "erməni soyqırımı" haqqında iddialar səsləndirməsi yalnız təessüf hissə doğurur.

Digər tərefdən, Birləşmiş Milətlər Təşkilatı Baş katibinin rəsmi nümayəndəsi Stefan Djujarrik bu günlərdə uydurma "erməni soyqırımı" tanımak planlarını şərh edərən bildirib ki, "soyqırımı" faktını ancaq müvafiq məhkəmə instansiyası müəyyən etməlidir. Bu, "soyqırımı" məsələsinə dair Birləşmiş Milətlər Təşkilatının mövqeyidir. Məhkəmə məsələsinə gəlince isə, Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi 2013-cü və 2015-ci illərdə "Doğu Perinçek İsvərəyə qarşı" işi üzrə çıxardığı hökmərlə təsdiq edib ki, "erməni soyqırımı" ifadəsi tarixi fakt deyil, sadəcə, bir fikirdir.

Milli Məclisin sədri onu da xatırladıb ki, Türkiye dövlətinin qərarı ilə Osmanlı dövründə aid arxivlər açılıb, arzu edən hər kəs, o cümlədən, erməni siyasetçiləri və alimləri bəsənədlərə tanış olmağa dəvət ediliblər. Həc də təccübəli deyil ki, erməni tərəfi sağlam diskussiya barəsində bu teklifə etinasiqliq göstərib. Sahibə Qafarova bildirib ki, Azərbaycan dövləti və cəmiyyəti hər bir məsələdə olduğu kimi, bu məsələdə də qardaş Türkiyənin yanındadır. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Türkiyə Respublikasının Prezidenti Recep Tayyib Erdoğanla sonuncu telefon danışığında bunu bir daha ifadə etdi. Azərbaycan Prezidenti bir daha göstəri ki, bütün məsələlərde olduğu kimi, uydurma "erməni soyqırımı" üzərində Türkiyəye yönələn kampanya qarşısında da qardaş ölkənin yanındadır.

Sonra iclasın gündəliyi qəbul edilib və cari məsələlərin müzakiresine başlanılıb. Parlamentin komite sədri Zahid Oruc, deputatlar-

Milli Məclisin plenar iclası keçirilib

dan Azər Badamov, Soltan Məmmədov, Sabib Aliyev, Vahid Əhmədov, Cavid Osmanov, Fazıl Mustafa, Əli Məsimli, Elşad Mirbəşiroğlu, Qüdrət Həsənquliyev çıxış edərək ABŞ Prezidenti Co Baydenin qondarma "erməni soyqırımı" ilə əlaqədar verdiyi bəyanata öz münasibətlərini bildiriblər. Deputatlar bu bəyanatı kəskin qınayaraq onu tarixi yalan adlandırlılar və həmçinin Fransa Senatının sədri Jerar Larşenin Ermənistana səfəri zamanı qərəzli və obyektivlikdən uzaq açıqlamalarını regionda sabitliyə təhdid kimi deyərləndiriblər. Çıxışlarda Azərbaycanın hər zaman Türkiniyin yanında olduğunu qeyd edilib.

Sonra iclasda gündəlikdə məsələləre baxılıb. Parlamentin sədri Sahibə Qafarova bildirib ki, bu gün 8 məsələ müzakirə ediləcək və ilk iki məsələ Milli Məclisin qərar layihələridir.

Daha sonra Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova gündəliyin birinci məsəlesi - Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının üzvlərinin və əvəzedici üzvlərinin seçiləsi barədə məlumat verib. Bildirilib ki, Mərkəzi Seçki Komissiyası üzvlərinin selahiyət müddəti başa çatıb və Milli Məclis Komissiyanın yeni tərkibini formalasdırımalıdır. Seçki Məcəlləsinin 24.3-cü maddəsinə uyğun olaraq Mərkəzi Seçki Komissiyasının 18 üzvündən 6 nəfərin namizədləri Milli Məclisdə çoxluq təşkil edən siyasi partiya tərəfindən, 6 nəfərin namizədlərini heç bir siyasi partiyaya mənsub olmayan deputatlar tərəfindən, 6 nəfərin isə namizədləri Milli Məclisdə azlıq təşkil edən siyasi partiyalar tərəfindən təqdim edilməlidir. Bununla birləşdə, Seçki Məcəlləsinin 19.7-ci maddəsinə görə Mərkəzi Seçki Komissiyasının 3 nəfər əvəzedici üzvünün namizədləri də eyni qaydada Milli Məclise təqdim edilməlidir.

Spiker diqqətə çatdırıb ki, artıq bütün lazımi prosedurlar icra olunub və namizədlər müəyyən edilib. Milli Məclisde çoxluq təşkil edən Yeni Azərbaycan Partiyasının idarə Heyətinin qərarı ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının 6 nəfər üzvünün və 1 nəfər əvəzedici üzvünün, heç bir siyasi partiyaya mensub olmayan deputatların yığıncağının qərarı ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının 6 nəfər üzvünün və 1 nəfər əvəzedici üzvünün, habelə Milli Məclisde azlıq təşkil edən siyasi partiyaların - Bütöv Azərbaycan Xalq Cəbhəsi Partiyasının, Vətəndaş Həmreyliyi Partiyasının, Böyük Quruluş Partiyasının, Azərbaycan Demokratik Məarifçilik Partiyasının, Ana Vətən Partiyasının və Demokratik İslahatlar Partiyasının rəhbər orqanlarının qərarları ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının 6 nəfər üzvünün və 1 nəfər əvəzedici üzvünün namizədləri Milli Məclisə təqdim edilib.

Sahibə Qafarova onu da qeyd edib ki, Seçki Məcəlləsinin tələbinə uyğun olaraq Milli Məclisde heç bir siyasi partiyaya mənsub olmayan deputatların təqdim etdiyi namizədlərən biri Milli Məclisde çoxluq təşkil edən Yeni Azərbaycan Partiyasının nümayəndələri ilə, digər bir namized isə azlıq təşkil edən siyasi partiyaların nümayəndələri ilə razılaşdırılıb.

fikirlerini söylədikdən sonra qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul olunub.

Daha sonra Əmine Ağazadə "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi ile bağlı üçüncü oxunuşda məlumat verib. Layihədə prokurorluqda stajorluq və sınaq keçmə ilə bağlı yeni müddəaların eləvə edilməsi, habelə prokurorluq işçisine vaxtından əvvəl rütbə verilməsi və prokurorluq işçilərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı dəyişikliklər nəzərdə tutulub. Qanun layihəsi üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

İclasda Milli Məclis sədrinin müavini, İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Fəzail İbrahimli "Dini etiqad azadlığı haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsini ikinci oxunuşda diqqətə çatdırıb. Bildirilib ki, qanun layihəsi ikinci oxunuşun tələblərinə tam cavab verir.

Qanun layihəsi dini etiqad azadlığı sahəsində mövcud olan və yeni yaranan münasibətləri ölkənin qanunvericilik sisteminə uyğun şəkildə tənzimləmək, dövlətin, vətəndaşların, dini qurumların bu sahədə hüquq, vəzifə və məsuliyyətini müəyyənləşdirmək, dini etiqad azadlığının həyata keçirilməsi üçün daha münbit şərait yaratmaq, qanunun tələblərinə riayət olunmasına nəzarəti və maarifləndirmə işini səmərəli təşkil etmək məqsədi daşıyır. Dəyişikliklər müxtəlif dini etiqadlar arasında qarşılıqlı hörmət, anlaşma və dözmüllük mühitinin möhkəmlənməsinə kömək edəcək. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul edilib.

Sonra Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyaseti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli İnzibati Xətalar Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi haqqında qanun layihəsini (ikinci oxunuş) təqdim edib. Bildirilib ki, bu sənəd "Dini etiqad azadlığı haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi haqqında" qanun layihəsinin icrası ilə əlaqədar hazırlanıb və burada təklif edilən dəyişiklik uyğunlaşdırma xarakteri daşıyır. Qanun layihəsi ikinci oxunuşda qəbul olunub. Sonra spiker Sahibə Qafarova bildirib ki, gündəliyin son iki məsələsi mahiyyətcə bir-birinə yaxın olan qanun layihəlidir.

Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov "Şəxərlər diabet xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında", "Qanın, qan komponentlərinin donorluğu və qan xidməti haqqında", "Yetkinlik yaşına çatmayanların baxımsızlığını və hüquq pozuntularının profilaktikası haqqında", "Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti haqqında", "Arıcılıq haqqında", "Penitensiar müəssisələrdə cəza çəkmədən azad edilmiş şəxslərin sosial adaptasiyası haqqında", "Tehsil haqqında", "Bədən tərbiyəsi və idman haqqında", "Torpaqların dövlət ehtiyacları üçün alınması haqqında", "İnsanın immunçatışmazlığı virusunun təretdiyi xəstəlikle mübariza haqqında" və "Məşit zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) və "Dağınqı skleroz xəstəliyinə tutulmuş şəxslərə dövlət qayğısı haqqında", "Həbs yerlərində saxlanılan şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi haqqında", "Yaşlılıqların mühafizəsi haqqında", "Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında", "Tütün məməlatlarının istifadəsinin məhdudlaşdırılması haqqında", "Peşə təhsili haqqında", "Ölliyyi olan şəxslərin hüquqları haqqında", "Psixoloji yardım haqqında" və "Ümumi təhsil haqqında" qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (ikinci oxunuş) barədə məlumat verib.

Qeyd olunan qanun layihələri "Azərbaycan Respublikasında icbari tibbi siyortanın tətbiqinin təmin edilməsi ilə bağlı bir səra tədbirlər haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2018-ci il 20 dekabr tarixli 418 nömrəli Fərmanının icrasını təmin etmək məqsədile hazırlanıb.

Sənədlər etrafında müzakirələr zamanı deputatlar Qüdrət Həsənquliyev, Fəzail Ağamalı, Hikmet Məmmədov fikirlerini söyləyib, koronavirus pandemiyası, ona qarşı pərvəndin istehsalı və ölkəmizdə tətbiqi ilə bağlı suallarını səsləndirdiblər. Komite sədri Əhliman Əmiraslanov sualları etrafı cavablandırıb. Hər iki qanun layihəsi ayrı-ayrılıqla səsə qoyularaq ikinci oxunuşda qəbul edilib. Bununla Milli Məclisin iclası başa çatıb.

Ümummilli Lider Heydər Əliyev

İnkişaf edən dünyada ölkələrin inkişaf səviyyəsi təkcə iqtisadi meyarlarla deyil, eyni zamanda təhsil sistemindəki vəziyyət və mövcud kadr potensialı ilə de qymətləndirilir. Təhsil ölkələrin beynəlxalq aləmdə rolunu və yerini müəyyən edən əsas amillərdən biri sayılır, maddi-mənəvi dəyərləri və strateji gücü xarakterizə edir. Bele ki, hər bir dövlətdə gedən proseslər ölkənin bir başa insan amili ilə bağlı olur. Ölkənin davamlı və hərtərəfli inkişafını təmin etmək məqsədi ilə elm və təhsile dəha çox qayğı göstəriləmeli və onun müasir dünya standartlarına uyğunlaşdırılmasına çalışmaq tələb olunur.

XIX əsrin sonları XX əsrin evvələrində varlı azərbaycanlı ailələri öz ovladlarını (əsasən oğlanlar) təhsil almaq məqsədi ilə Avropanın bir sıra ölkələrinə Fransa, Almaniya, Avstriya, eləcə də Rusiya, xüsusən de Sankt-Peterburqa təhsil almağa göndərildilər. Onlardan Rəşid bəy Axundov, Əhməd bəy Ağaoğlu, Məhəmməd ağa Şahətinski, Möhsün bəy Xanlarov və başqalarını göstərmək olar. 1879-cu ildə görkəmli Azərbaycan maarifpərvərlerinin və ziyalılarının, xüsusən de Mirzə Fətəli Axundovun, Həsən bəy Zərdabının, Tiflis müsəlman məktəbinin şəriət müəllimi Mirzə Hüsyn Qayıbzadənin ve

Vəzəf Əskərov,
Tarix üzrə fəlsəfe doktoru,
dosent,
Azərbaycan-Fransız
Universitetinin icraçı
direktoru, YAP idarə
Heytinin üzvü

digərlərinin səyi nəticəsində 1876-ci ildə Konstantin Uşinksinin layihəsi əsasında açılmış Qori Müəllimlər Seminariyasında Azərbaycan şöbəsinin yaradılmasına razılıq verilir.

Sonrakı illerde Seminariyada təhsil alan azərbaycanlıların sayı ildən-ilə artır və Azərbaycanın Firdun bəy Kocərli, Səfərəli bəy Vəlibəyov, Soltan Məcid Qənizadə, Üzeyir bəy Hacıbəyli, Cəlil Məmmədquluzadə, Rəşid bəy Əfəndiyev, Müslüm Maqomayev, Şıxlinski, Süleyman Sani Axundov, Hacıbaba Süleymanov, Nəriman Nərimanov, Osman Əfəndiyev, İsfendiyar Vəkilov, Fərhad Ağazadə və digər ziyalıları təhsillərini bitirdikdən sonra Azərbaycanın təhsili uğrunda həyatlarının sonundakı mübarizə aparırlar.

1918-ci ildə Qori Seminariyasının Azərbaycan bölməsi ilk Azərbaycan Respublikasının maliyyə vəsaiti hesabına Qazax şəhərinə köçürürlər və sovet hakimiyəti qurulduğdan sonra 1940-ci illərə qədər Qazax Pedaqoji Texnikumu adı ilə fealiyyət göstərir. Əminliklə deyə bilərik ki, təhsil tariximizə sistemli şəkilde beynəlxalq əlaqələrin temeli de məhz azərbaycanlıların xaricdə təhsili vasitəsilə qo-

dən 100 minə yüksəlmışdır. Ulu Önder respublikanın zəruri mütəxəssisə ehtiyacını və gələcəyini nəzərə alaraq bu illərdə yüzlərə gəncin Sovet İttifaqının ən nüfuzlu ali təhsil müəssisələrində oxumaşına nail olmuşdur. 1970-ci ildən etibarən hər il 800-900 nəfər azərbaycanlı gənc SSRİ-nin nüfuzlu ali təhsil məktəblərində təhsil almağa göndərilmişdir. Bu da müstəqilliyini bərpa edən zaman Azərbaycana güclü milli kadr potensialına malik olmağa imkan vermişdir. Ötən əsrin 70-80-ci illərində Ulu Önderin təşəbbüsü ilə 15 mindən çox azərbaycanlı SSRİ-nin 170

yə edir və vurgulayırdı ki, ... "Bizim uşaqlarımız, gənclərimiz hər bir fənni bilməlidirlər və xüsusən o fənlərde ki, ixtisaslaşmaq isteyirlər, onu daha da yaxşı bilməlidirlər... Ana dilini bilməlidirlər, ədəbiyyatımızı bilməlidirlər, bizim tariximizi bilməlidirlər, bizim mədəniyyətimizi bilməlidirlər". Faktiki olaraq, Ümummilli Liderin bu keflamları onun ölkənin strateji inkişafını Azərbaycan gənclərinin vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmasında və peşəkar mütəxəssis kimi yetişməsində görüyünün təsdiqidir. Ulu Önderin gənclərin Ana dili, ədəbiyyat, tarix fənlərinə dərindən yiylənmələrini tövsiyə etməsi isə onun bu faktorların milletin varlığının, onun dünya xalqları arasında tanınmasının əsas göstəricisi olmasının fərqinə varmasıdır. Müstəqillik dövrünün sonrakı illərində təhsil sistemini inkişaf etdirmek və yaranmış problemləri aradan qaldırmak üçün Ulu Önderin sərəncamı ilə Respublika Təhsil Şurasının yaradılması, daha sonra "Azərbaycan Respublikasının təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında" (2000) "Dövlət dilinin tətbiqi işinin təkmilləşdirilməsi haqqında" (2001), "Azərbaycan əlifbası və Azərbaycan dili gününə təsis edilməsi haqqında" (2001), "Azərbaycan Respublikası ümumtəhsil məktəblərinin maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi haqqında" (2002), "Azərbaycan Respublikasında dövlət dili haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunun tətbiq edilməsi barədə" (2003), "Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin təkmilləşdirilməsi haqqında" (2003) fərمانları təhsil sisteminin əsaslı şəkildə təkmilləşdirilməsinə, idarəetmənin müasir prinsiplər üzrə təşkilinə, onun beynəlxalq standartlara uyğunlaşdırılmasına və dünya təhsil sistemi integrasiyasına yol açmışdır.

"Mən Ona özüm qədər inanram və gələcəyinə böyük ümidi bəsləyirəm. İnanıram ki, mənim axıra çatdırılmadıq tale yükü məsələləri, planları sizin köməyiniz və dəstəyinizlə iħham Əliyev başa çatdıracaqlı". Bəli, bu gün bir daha şahid oluruq ki, Ulu Önderin təhsil siyaseti Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyeva tərəfindən uğurla davam etdirilir. Dövlət başçısı həmisi vurğulayırdı ki, dövlətin, xalqın gələcəyi intellektual inkişafla bağlıdır və elmə qoyulan sərmayə milletin sabahına xidmət edir. Bu yönədə ölkənin neft strategiyasından əldə olunan gəlirlərin insan kapitalına çevrilmesi sosial-iqtisadi İslahatların davamlılığının uğurla gerçəkləşdirilməsinə xidmət edir. Ölkə rəhbəri müxtəlif ölkələrin təcrübəsini müqayisə edərək uğur qazanmağın əsas sebəplerini neft-qaz ehtiyatları ilə deyil, elmə, biliyə, yiylənməklə əlaqələndirərək qeyd edir ki, təbii ehtiyatların və insan kapitalının sintezi Azərbaycanı çox qabaqcıl, müasir ölkəyə çevirəcəkdir. Təhsilə qoyulan vəsaitin ölkənin hərtərəfli inkişafına, iqtisadiyyatın, davamlı təreqqinin təmin olunmasına əsaslı zəmin yaratdığını vurgulayan dövlət başçısı təhsil sisteminin müasirliyi və effektivliyini dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının reallaşmasının əsasərtlərdən biri kimisiyiyləndirir.

Ardı Səh. 13

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyası və azərbaycanlıların xaricdə təhsil siyaseti

Təhsil sistemində islahatların əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan təhsil sistemini dünya təhsil sisteminin standartlarına uyğunlaşdırırsın...

yulur. Azərbaycan Xalq Cümhuriyeti dövründə ilk dəfə olaraq azərbaycanlıların xaricdə təhsil almağa göndərilməsi qərarı qəbul olunur və 1919-cu ildə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Parlamenti tərefindən 100 nəfər azərbaycanlı gəncin xaricə ali təhsil almağa göndərilməsi ilə bağlı qərar qəbul edilmiş, onlar üçün yol xərci və təqaüdlər müəyyənəşdirilmişdir. Lakin təessüf hissi ilə qeyd etməliyik ki, ister XIX əsrde, isterse də ötən əsrin əvvellərində xarice getmiş və ya göndərilmiş bir çox azərbaycanlı gəncin taleyi acanıcaqlı solnug ilə bitmiş, bəzilər xarici ölkələrdə böyük çətinliklər ilə həyatlarını başa vurmaq, diğərləri isə ölkəyə qayıtdıqdan sonra sovet represiya maşınınından xilas ola bilməmişlər.

Qururla qeyd edə bilərik ki, ister sovet dövründə isterse də Azərbaycan 1991-ci ildə müsəqililik elə etdikdən sonra azərbaycanlı gənclərin xaricdə təhsil almağa göndərilməsi ənənəsinin əsası Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərefindən qoyulmuş və sonralar Ulu Önderin ideyalarının layiqli davamçısı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərefindən uğurla davam etdirilməkdədir. Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, görkəmli ictimai-siyasi xadim Heydər Əliyevin dövlətçilik fəaliyyətində təhsilə diqqət xüsusi yer tutur.

Qeyd etmək yerinə düşər ki, hələ Ulu Önderin ölkəmizə rəhbərliyinin birinci dövründə 1969-1982-ci illərdə Azərbaycanda ən qabqcıl texnologiya istehsalı, elmin qabaqcıl nailiyyətlərinin istehsalata tətbiqi, böyük alım orduşunun yetişməsi, xalq təsərrüfatının dinamik inkişafı, mədəniyyətin çıxırlanması, təhsilin inkişaf etdirilməsi sürətlə gedirdi. Həmin illərdə Ulu Önder Heydər Əliyevin gerçəkləşdirdiyi bu siyasetin təməlinde Azərbaycanın gələcəyi, milli dövlətçilik düşüncəsinin dayandığı illər sonra Azərbaycan müstəqilliyini elan etdiğindən sonra tam anlaşılaçqdı. Heç də təsadüfü deyil ki, məhz 1969-1982-ci illərdə Azərbaycanda ali təhsil məktəblərinin sayı artmış və təhsil alanların sayı 70 min-

təb binası tikilərək istifadəyə verilmiş, yeni ali təhsil müəssisələri açılmış, təhsil ocaqlarının maddi-texniki bazası möhkəmləndirilmiş, bütün lazımi avadanlıqlarla təhciz olunmuşdur. Dahi Önderin təşəbbüsü ilə hər il yüzlərlə Azərbaycan gənci sovet respublikalarının müxtəlif şəhərlərinə ali təhsil almağa göndərilmiş və həmin gənclər Azərbaycan üçün çox vacib sahələri əhatə edən ixtisaslar üzrə təhsil alaraq respublikaya yüksək bacarıqlı mütəxəssis kimi qayıtmışlar.

Ümummilli Lider 1972-ci ildə "Gənclərin ümumi orta təhsil keçidi"ni başa çatdırmaq və ümumtəhsilməktəblərinin daha da inkişaf etdirmək haqqında" və eləcə də 1973-cü ildə "Kənd ümumtəhsilməktəblərinin işsəraitini daha da yaxşılaşdırmaq haqqında" qərarlar qəbul etmiş və bu qərarların realaşması neticəsində respublikamızda orta ümumtəhsil məktəbləri şəbəkəsi 765-dən 2117-yə çatdırılmışdır. 1970-82-ci illər ərzində Azərbaycanda 5 yeni ali məktəb yaradılmış o cümlədən yeni ixtisaslar, kafedralar və laboratoriyalar fealiyyətə başlamışdır.

Bələliklə, 1960-ci illərdə Respublikada 12 ali məktəb fəaliyyət göstərirdi, 1982-ci ildə Azərbaycanda ali təhsil məktəblərinin sayı artmış və təhsil alanların sayı 70 min-

universitetində təhsil almışdır. Ən əsası isə əvvəlki illərdən fərqli olaraq xarici universitetlərdə təhsil alan tələbələrinin milli tərkibi 97.7 faiz azərbaycanlılardan ibarət idi, halbuki əvvəlki illərdə respublikadan kənarda təhsil almağa göndərilənlər arasında azərbaycanlıları payı cəmi 40 faizə çatıldı.

1991-ci ildə müstəqilliyini qazanmış Azərbaycan Respublikası ilk illərdə Ermənistanın hərbi təcavüzü, dərin siyasi, iqtisadi və sosial böhranla üzləşmişdi və belə bir şəraitdə Azərbaycan xalqı xilaskar kimi Heydər Əliyev gördü və onu ölkəyə rəhbərlik etməyə dəvət etdi. Ölkəni böhrandan çıxarmaq üçün qəti addımlar atan Ulu Önder ölkənin gələcək inkişafı naməne təhsilin keyfiyyətinin yüksəlməsini əsas hədəflərindən biri kimi müəyyənəşdirilmişdir. 1993-cü ildən sonra ölkənin təhsil sisteminde geden proseslərə nəzər salıqda görürük ki, yeni məktəblərin inşası, maddi-texniki bazanın möhkəmlənməsi, dərsliklər və təhsil programlarının yenidən tərtib edilməsi, Azərbaycan təhsilinin dünya tədris sisteminə integrasiyası Dahi Önder Heydər Əliyevin diqqət mərkəzində idi. Azərbaycanlı olması ilə fərqli edən Ulu Önder gənc nəslə seqidləri ixtisaslar üzrə fənləri dərindən öyrənmələrini xüsusi olaraq tövsi-

Əvvəli Səh. 12

Təhsil sahəsində yeniliyə və inkişafa nail olmaq, eləcə də intellektuallığı və idareetmə qabiliyyətini artırmaq və Azərbaycan təhsil sisteminin Avropa Ali Təhsil Məkanına daha səmərəli integrasiyası üçün Azərbaycan 2005-ci ilin may ayından Vahid Avropa Ali Təhsil Məkanının yaradılmasını nəzərdə tutan Boloniya prosesinə qoşulmuşdur.

Son 17 ildə Cənab Prezidentin səyi nəticəsində təhsilə ayrılan vəsait hər il artırılmışdır. Əger 2003-cü ildə dövlət bütçəsində təhsilə ayrılan vəsait 378 milyon manat təşkil edirdi, 2021-ci ildə təhsil xərcəri 3277,7 milyon təşkil etmişdir. Eyni zamanda 2009-cu ildə "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikasının qərarı, Azərbaycan Respublikasında ümumitehsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı programı (2005-2007) haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, "2008-2012-ci illə Azərbaycan Respublikasında təhsil sisteminin informasiyalasdırılması üzrə Dövlət Programı" haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı" haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı, "2011-2021-ci illərdə Azərbaycan təhsilinin inkişafı üzrə Milli Strategiya" haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı və s. sərəncam və qərarların qəbul edilməsi Azərbaycan təhsilinin inkişafına olan diqqət və qayğıının bir nümunəsi idi. Bu siyasetin davamı kimi "2019-2023-cü illər üçün Azərbaycan Respublikasında ali təhsil sisteminin beynəlxalq rəqabətliliyinin artırılması üzrə Dövlət Programı" təsdiq edilmiş və ölkəmizdə ali təhsil sisteminin inkişaf etdirilməsi üçün yeni bir mərhələ başlamışdır.

Eyni zamanda qeyd etmək yerine düşər ki, son illər Azərbaycan təhsil sisteminin yenilənməsi və müasirləşmesi üçün Ümummilli Lider Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş x-

Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideologiyası və azərbaycanlıların xaricdə təhsil siyaseti

Təhsil sistemində islahatların əsas məqsədi ondan ibarətdir ki, Azərbaycan təhsil sistemini dünya təhsil sisteminin standartlarına uyğunlaşdırırsın...

ricdə təhsil ənənəsi Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilmişdir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə ölkənin insan kapitalının inkişafına yönəlmüş "2007-2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Programı" çərçivəsində ümumiyyət 3558 nəfər Azərbaycan vətəndaşı Dövlət Neft Fondu hesabına maliyyələşdirilməklə dönyanın 32 ölkəsinin 379 aparıcı universitetində təhsil almaq hüququ qazanmışdır. Program çərçivəsində təhsil almış tələbələrin böyük əksəriyyəti məzun olmuş və ölkəyə qayğıdaq özəl (60%) və dövlət sektorun-

da (40%) fəaliyyətə başlamışlar.

Son 17 ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycanda ən müasir tələbələrə cavab verən universitetləri - ADA Universiteti (2006), Bakı Ali Neft Məktəbi (2011), M.V.Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin Bakı filialı (2009), İ.M.Seçenov adına Birinci Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialı (2015), Azərbaycan Fransız Universiteti (UFAZ, 2016) yaradılmış və fəaliyyətə başlamışdır. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarına ölkəni tərk etmedən aparıcı ölkələrin ali təhsil standartları çərçivəsində keyfiyyətli təhsil almaq im-

kanının yaradılması məqsədilə Azərbaycan-Fransız Universiteti (UFAZ) fəaliyyətə başlamışdır. 2016-ci ildə sentyabr ayından başlayaraq UFAZ-da 4 ixtisas üzrə (kimya mühəndisliyi, Kompyuter elmləri, geofizika mühəndisliyi, neft və qaz mühəndisliyi) ingilis dilində tədrisə başlanılmış və tələbə qəbulu həyata keçirilmişdir. 2020-ci ildə Universitetin ilk 125 məzununa Fransanın Strasburq Universiteti və Renne 1 Universitetinin, eləcə də Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin diplomları təqdim edilmişdir. 2020-ci ilə UFAZ-da ilk dəfə olaraq 2020/2021-ci tədris ili üçün Magistratura pilləsi üzrə 80 yer dövlət hesabına tələbə qəbu-

lu həyata keçirmiş və 3 ixtisas üzrə (kimya mühəndisliyi/fiziki kimya, tətbiqi kompyuter elmləri, yer elmləri) fakultələr fəaliyyətə başlamışdır.

Programın yaradılmasının əsas məqsədi ali təhsilin məzmun və keyfiyyət göstəricilərinin beynəlxalq icili diplom programları və xarici mütəxəssislərin cəlb olunması ilə təkmilləşdirilməsi və bununla da Azərbaycan ali məktəblərinin akademik potensialının gücləndirilərək dünya standartları səviyyəsinə çatdırılmasıdır. Son 5 ilde UFAZ-in ən müasir avadanlıqlarla təhciz edilmiş elmi-tədris laboratoriyanın tələbələrinin ixtiyarına veriləmisi, eləcə də universitetin qabaqcıl maddi-texniki və tədris basasının yaradılması dövlət başçısının təhsilə və elmə verdiyi en yüksək dəyər kimi qiymətləndirilə bilər. UFAZ tələbələrinin tədris zamanı yerli və xarici müsabiqələrdə qazandıqları nailiyətlər, burada təhsil alan gənclərin yiyələndikləri biliklərin beynəlxalq səviyyədə qəbul olunması ölkə başçısının dönyanın qabaqcıl tədris programları və tanınmış alimlərin azərbaycanlılarının gənc nəslinin yüksəkxitəsləti kadr kimi yetişdirilməsinə cəlb olunması istiqamətində atlığı addımların effektiv üsul kimi öz təsdiqini tapdığının göstəricisidir.

Tariximizin Heydər Əliyev dövrü müasir Azərbaycan cəmiyyətinin formallaşması, vəzifələrin uğurla və ardıcıl olaraq yerinə yetirilməsi ilə seçilir. Ulu öndərin rəhbərliyi illərində Azərbaycan böyük və sürətli inkişaf mərhələsinə qədəm qoymuşdur.

Heydər Əliyev tərəfindən müyyənəldirilmiş yeni konsepsiyanı irali gələn vəzifələrdən biri Azərbaycanı beynəlxalq aləmdəki təcrid vəziyyətindən çıxarmaq, Azərbaycan eleyhinə yaradılmış fikir cəbhəsini darmadağın etmək, haqqımızı dünya dövlətləri və dünyaya ictimaiyyətine olduğu kimi çatdıraraq respublikamız etrafındaki informasiya blokadasını yarmaqdan ibarət idi. Bu istiqamətdə atılacaq ilk addım Azərbaycan-Ermənistan, Dağılıq Qarabağ münaqışosunun əsl səbəbləri, ermənilə-

rin ölkəmizə qarşı həyata keçirdiyi işgalçılıq siyaseti və bu siyasetin dəhşətli nəticələri haqqında dünya ictimaiyyətini dəqiq məlumatlandırmadan ibarət olmalı idi. Ulu öndərin bu istiqamətdə həya-

ta keçirdiyi ardıcıl xarici siyaset nəticəsində beynəlxalq müstəvidə Azərbaycanın haqlı mövqələri səmərəli müdafiə olunmağa və həqiqətlər dünya ictimaiyyətine çatdırılmışdır.

Dağılıq Qarabağ münaqışosunun həlli istiqamətində Prezident Heydər Əliyevin geniş və çoxşəxəli fəaliyyətinin əsas məzmununu münaqışının beynəlxalq normalara uyğun, Azərbaycanın erazi bütövlüyü çərçivəsində nizama salınması təşkil edirdi. Vaxtilə dünya siyasetindən demək olar ki, təcrid olunmuş, informasiya blokadasında sıxlıq, haqqı tapdandığı halda erməni təhlükəsi sayəsində üstəlik dünya birliyinin də qınağına tuş gələn, ABŞ Konqre-

sinin 1992-ci ildə qəbul etdiyi Azərbaycana hər cür yardım göstərilməsini qadağan edən "Azadlılığı destək aktı"na 907-ci düzəliş" deyilən ədalətsiz sənədlə ayrı-seçkiliyə məruz qalan Azərbaycan yalnız Heydər Əliyevin fəal diplomatiyası nəticəsində dönyanın bütün demokratik dövlətlərinin və aparıcı beynəlxalq təşkilatların ölkəmizə, onun zorla cəlb olunduğu silahlı münaqışəye münasibətini kökündən dəyişdirməyə nail olub.

Bütövlükdə, Azərbaycanın xarici siyaseti ölkənin milli təhlükəsizliyinin etibarlı təminatıdır. Bu, əsası ulu öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla inki-

şaf etdirilən müasir xarici siyaset kursunun məzmunundan qaynaqlanır. Əsasını varislik ilə yenilik arasındaki tarazlıq təşkil edən bu model mövcud konyunkturanın dəyişikliklərinə əməli surətdə cavab verməyə, eyni zamanda, ölkənin davamlı inkişafını təmin etmək üçün əlverişli xarici şəraitin yaradılmasına yönələn diplomatik strategiyanın saxlanılmasına imkan yaratmışdır.

Heydər Əliyev məktəbinin müdavimləri olaraq biz gənclər onun qoyduğu siyaseti davam etdirəcək və cənab Prezidentin bize göstərdiyi etimadi doğruldacaq!

**Nərimən Heydərova,
YAP Gənclər Birliyinin üzvü**

İşxan Verdyan Marqarita Simonyanın filmini “alçaqlıq” adlandırdı

Erməni bloger: “RT kanalı tərəfindən övladlarını itirmiş valideynlərin emosiyalarının bu yalan və təbliğatçı filmdə istifadə edilməsini alçaqlıq hesab edirəm”

Ermənistanda iyunun 20-nə təyin olunmuş növbədən kənar parlament seçkilərinə hazırlıq prosesi tam sərət götürüb. Artıq baş nazir Nikol Paşinyan istəfa verib və qanunvericiliyin tələb etdiyi əsaslıarda nazirlər kabinetinin rəhbəri qismində vəzifəsini müvəqqəti icra edən şəxs kimi fəaliyyət göstərir. Bundan əlavə, hakim partiya onun baş nazirlik postuna namizədiyini irəli sürüb.

Lakin seçkiöncəsi kampaniyaya Qarabağ klani adlandırılan xarici qüvvələr də daxil olublar. Bu məsələdə isə Qarabağ klanını dəstəkləmək meqsəsi ilə ön planda dayananlardan biri də Rusiya Today (RT) telekanalının rəhbəri Marqarita Simonyandır.

İşxan Verdyan RT kanalında “Dəyişikliklərin bədəli. Hakimiyyət uğrunda mübarizədə populizm və texnologiya” filmini hədəfə aldı

Xatırladaq ki, bugündə RT kanalında “Dəyişikliklərin bədəli. Hakimiyyət uğrunda mübarizədə populizm və texnologiya” adlı təxminən 1 saatlıq sənədlə filim nümayiş etdirildi və onun nümayisi açıq-aydın şəkildə təbliğat xarakter olduğu göründü. Filmdə Nikol Paşinyan bütün məsələlərdə ittiham obyektiñə çevrilir, Qarabağ klani isə “günahsız keç” obrazında təqdim edilir. Bu filmdə Nikol Paşinyan dəha çox Rusiya müxalifətinin lideri Aleksey Navalnıy ilə müqayisə olunmaqdadır. Həmçinin, Ermənistanda Paşinyana olan dəstək barədə isə bir kəlmə de olsun deyilir, halbuki həmin dəstək görünmekdədir və aparılan qərəzsiz sosioloji sorğuların da nəticələri bunu göstərir.

SİA xəber verir ki, bununla bağlı Ermənistanda tanınmış ictimai feali və blogeri İşxan Verdyan rusdilli calibər

informasiya analitik resursuna münasibətini açıqlayıb, ümumilikdə proseslərə, eləcə də sözügedən mövzuya maraqlı elavelər edib. Onun sözlərinə görə, Simonyanın filminin məqsədi budur ki, küçədən gələn insanları ölkəni dağıtmağa, məhv etməye, ərazilərini itirməyə qadırırdırlar.

“Bu ümumiyyəsi mesecdir ki, istenilən tərəfə yönəltmək olar. Əger filmde həqiqət olsayıdı, maraqlı görünərdi, amma o yox idi, bu yalandır”, deyə İşxan Verdyan bildirib.

“Ermənistan 30 il saxladığı “iqtisadi yükdən” azad oldu”

Yalanı nədə gördüğünü izah edən erməni blogeri hesab edir ki, həmin yalan mühəharibə Ermənistandan nə isə itirməsi ilə bağlıdır: “Növbəti məsələni anlamaq lazımdır ki, bəli, Ermənistən həbi məglubiyyətə uğradı, amma heç nə itirmədi, sadəcə, 30 il saxladığı “iqtisadi yükdən” azad oldu. Mən Azərbaycanın işğal edilmiş ərazilərini nəzərdə tuturam. Hər iki tərəfdən heyatlarını itirənlərə görə dəhşətli dərəcədə kədərlənirəm. Lakin mühəharibənin nəticəsini məglubiyyət hesab etmək olmaz, axı Ermənistən öz sərhədlərində qaldı”.

Marqarita Simonyanın sözügedən filminin təbliğatçı, yaxud antipaşının məqsədi olub-olmamasına gəlincə, İşxan Vedyan bildirib ki, bu film yalan konsepsiyasındaq qurulub və sekillər öncəsi ictimaişdirilib. Onun sözlərinə görə, bunu seçicilərə təsir etmək cəhd, Ermənistən daxili işlərinə qarışmaq kimi də qiymətləndirmək mümkündür.

“Bu filmdə elə insanları göstəriblər ki, onlar cinayət əməllərinə görə çoxdan layiq olduqları həbsxanalarda yatmalıdır, ancaq yatmırlar”

O, eyni zamanda aparılan sorğuların nəticələrinə görə Nikol Paşinyanın müyyən seçici dəstəyinə, elektorata malik olmasına, eləcə də Russia Today-ın filminin seçicilərini səslərini əllərindən almasına hesablanmış planına da münasibətini açıqlayıb və bildirib ki, həmin filmdə Ermənistən çox tanınmış və çox odioz şəxsləri göstərilib: “Onlar kənardan təsireddi görünürər, ancaq ölkələrində də onları yaxşı tanıyırlar. Bu adamlara qiymət çoxdan verilib. Onlar kameralar qarşısında oturur və öz fikirlərini izah edirlər, fəqət bu o demək deyil ki, əhali onların sözlerine qulaq asacaq. Ona görə də düşünmürəm ki, bu Nikol Paşinyanın elektoratına təsir etsin. Bəli, Ermənistən məyus olan insanlar kateqoriyası var və onlar dəha çox Paşinyanın sərt siyaset aparmanınndan narazıdır. Bu filmdə elə insanları göstəriblər ki, onlar cinayət əməllərinə görə çoxdan layiq olduqları həbsxanalarda yatmalıdır, ancaq yatmırlar. Nikol Paşinyanın “maxməri siyaseti” onları mühakime etməyə imkan vermir, ona görə də insanlar narazıdır və vəd edilmiş ədaləti gösərəm isteyirlər. Nikol Paşinyan istenilən halda “nüvə elektoratını” saxlaya biləcək”.

İşxan Verdyan sonda bildirib ki, sözügedən filmdə övladını mühəharibədə itirmiş insanı göstəriblər. “Mən həlak olanların hər birinin ailələrinə başsağlığı verir, kədərləndiyimi bildirirəm. Lakin RT kanalı tərəfindən övladlarını itirmiş valideynlərin emosiyalarının bu yalan və təbliğatçı filmdə istifadə edilməsini alçaqlıq hesab edirəm”.

Rövşən RƏSULOV

YAP-in bölgələri təmsil edən fəal gəncləri ilə görüş keçirilib

A prelin 26-da və 27-də Yeni Azərbaycan Partiya Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov partiyasının Şəki, Zaqatala, Balakən, Oğuz, Qəbələ, Qax, Siyəzən, Şabran, Xaçmaz, Quba, Qusar, Xızı, İsmayılli, Göyçay, Şamaxı, Yardımlı, Masallı, Lenkəran, Lerik, Bileşuvur, Cəlilabad, Neftçala, Salyan, Şirvan, Hacıqabul, Sabirabad, Saatlı, İmişli və Beyləqan bölgələrini təmsil edən fəal gəncləri ilə onlayn formatda görüş keçirib. SİA-nın verdiyi məlumatə görə, görüşdə şixş edən YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov gəncləre bu görüşlərin məqsədi barede məlumat verib. O bildirib ki, hazırda Azərbaycan inkişafın yeni mərhələsinə qədəm qoyub. Ali Baş Komandan, cənab Prezident İlham Əliyev rəhbərliyi ilə müzəffər ordumuz 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində torpaqlarımızı erməni işğalından azad edib. Yüksek vətənpərvərlik ruhunda formalaşan Azərbaycan gəncləri torpaqlarımızı işğaldan azad edilməsində mühüm rol oynadılar və dövlətimizin başçısı gənclərimizin bu prosesdə rolu xüsusi vurğulayıb.

Bəxtiyar İslamovun sözlərinə görə, qazanılmış parlaq zəfər ölkəmizin qarşısında yeni imkanlar açır. Bu baxımdan, Azərbaycan gəncliyinin qarşısında da vacib vəzifələr dayanır. O, diqqət etdirdi ki, YAP-in VII qurultayında partiyamızın sədri, Prezident İlham Əliyev gənclər üçün dəyərli tövsiyələr verib və bu tövsiyələrin yerinə yetirilməsi bizlərin başlıca hədəfi olmalıdır.

Qeyd olunub ki, YAP Gənclər Birliyi fəaliyyətində yenilikçi ənənələrin, müasir dövrün çağırışlarının, texnologiyaların və innovasiyaların verdiyi imkanlardan istifadə edəcək. Təbii ki, burada milli adət-ənənələrimizə, tarixi köklərimizə də her zaman istinad olunacaq. Bəxtiyar İslamov söyleyib ki, ölkə gənclərinin, o cümlədən partiyamızın gənclərinin üzərinə düşən əsas vəzifələr müstəqilliyimizi, dövlətçilik maraqlarını qorumaq, dövlətimizin başçısının siyasetinin uğurlarını cəmiyyətimizdə geniş şəkildə təbliğ etməkdir. Bu baxımdan, davamlı olaraq tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulur və partiyamızın gəncləri bu prosesdə fəal iştirak etməlidir.

Görüşdə daha sonra bölgələrdən olan gənclər həyata keçirdikləri işlərlə bağlı hesabatı əks etdirən təqdimatlarla çıxış ediblər.

TƏRS BAXIŞ + VİDEO

Jurnalist Əli Kərimlini nəyə görə “hinduşka”ya bənzətdi?

Laçın Məmişov: “Camaatin sənin dədənə borcu var ki, axmaq-axmaq fikirlərini paylaşın?”

“Mosta gedərək erkək hinduşka kimi özünü şışirdir və tələb edir ki, oxu və paylaş”

dan dəm vurular: “Niye elə fikirləşirsən? Bunlar hələ demokratiyadan danışır. Mən, həmişə paylaşım edəndə yazıram ki, dostlar lütfən paylaşın, dostlar paylaşaq zəhmet olmasa. Bu isə mosta gedərək erkək hinduşka kimi özünü şışirdir və tələb edir ki, oxu və paylaş”.

“Hətta ərzaqların qiymətindən yazanda da öz şəklini qoyur”

Əli Kərimlinin işinin-güçünün yalnız özünürekəm işlərindən ibarət olduğunu deyən Laçın Məmişov hətta ərzaq qiymətlərinin bahalığı haqqında yazdığı statuslarında da öz şəklini yerləşdirir: “Yağın qiymətindən yazanda, hətta nəcəsdən yazanda da öz şəklini qoyur. Özünü reklam edir. Bir dəfə girin o adamın səhifəsinə baxın”.

Xatırladaq ki, İsvəçrəde yaşayan Laçın Məmişov bir müddət ev-

vəl Müsavat partiyası rehbərliyinin qanunsuz mühacir biznesini də ifşa edərək, onların 5 milyon dollarlıq əməllerini üzə çıxarmışdır. Maraqlıdır ki, Müsavat rehbərliyi onun bu iddialarını cavabsız qoymaqla, əslində, cinayet əməllərində iştirakçı olduqlarını susqunluqları ilə etiraf etmişdilər. Bu dəfə isə AXCP sədri Əli Kərimlinin şəxsi keyfiyyətsizliklərini ifşa edən azərbaycanlı jurnalist, görünür, yaxın zamanlarda adıçkilən partiyənin və sədrin barəsində növbəti ifşədici məqamları ictimaişdirməyə həzirlaşır.

Rövşən RƏSULOV

Rus ekspert: Bayden Cənubi Qafqazın altına bomba qoyur

İgor Korotçenko: "Cənubi Qafqazda 44 günlük müharibə bitdikdən sonra ortaya çıxan həqiqətləri yenidən gözdən keçirmək arzusunda olan kifayət qədər aktiv qüvvələr var"

2 4 aprel, dünya ermənilərinin 1915-ci ildə Osmanlı İmperiyasında qondarma xalqlarının soyqırımı qurbanlarını xatırladığı gün, ABŞ prezidenti Co Bayden, "Erməni soyqırımı" ifadəsindən çəkinən vəzifə səfərlərindən fərqli olaraq, bu ifadəni istifadə etdi. Dünya mətbuatı dərhal Amerika prezidenti tərəfindən erməni soyqırımının tanınması barədə yazmağa başladı. Əslində, bəyanat yalnız bir ifadə olaraq qalır və heç bir hüquqi qüvvəyə malik deyil.

Qeyd edək ki, erməni tərəfi Birinci Dünya Müharibəsi zamanı Osmanlı İmperiyasında 700 - 1,5 milyon ermənin ölümündə isar edir. Türkiye Ermənistən mövqeyi ile razılaşdırır. Ölkə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdöđan dəfələrlə Türkiye tarixində ermənilərə qarşı soyqırımı olmadığını və 1915-ci il hadisələrinin aşdırılmasına ehtiyac olduğunu bildirir. Ankara mütemadi olaraq erməni tərəfinə arxiv açmağı təklif edib, lakin Ermənistən bu fikri rədd edib.

Rəsmi Ankara Baydenin açıqlamasının siyasi bir cavab olmamadan qalmayacağını bildirdi. Türkiye, Amerika prezidentinin açıqlamasını "tarixi səhv" adlandıran Azərbaycan tərəfindən də dəstəkləndi. Bundan əvvəl, Baydenin açıqlamasından əvvəl də BMT "soyqırım" faktının müvafiq məhkəmə tərəfindən təsbit edilməli olduğunu qeyd etmişdi.

24 aprelədən əvvəlki günlərdə radikal olşalarını göstərdilər - Yerəvanda məşəl yürüşləri etdilər, Türkiye və Azərbaycanın bayraqlarını yandırdılar və həttə Türkiye və Azərbaycan dövlət bayraqlarına bükülmüş bir kuklanı "asdilar". "Moskva-Bakı"ya verdiyi müsahibədə "Milli Müdafiə" jurnalının baş redaktoru İgor Korotçenko radikal olşaların reaksiyaları, ermənilərin "soyqırımı" siyasi alət kimi istifadə etməsi, ABŞ prezidentinin açıqlamasının Qarabağ nizamlanması prosesinə mümkün təsiri kimi məsələlərə öz qiymətləndirməsini verib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- *İgor Yuryeviç, "Erməni Soyqırımı" Qurbanlarının Anım Günü"ndən əvvəl, Daşnak-süyün partiyasının nümayəndələrinin Azərbaycan və Türkiye bayraqlarını necə yandırdığını, məşəl yürüşləri keçirdiyini gördük. Bayden "erməni soyqırımı"ni səsləndirdikdən sonra ABŞ-in Los-Ancelesdəki səfirliliyinə toplaşan "Sasna Tsrer" radikalları, Azərbaycan və Türkiye bayraqlarına bükülmüş bir kuklanı da "asdilar". Çox aşressiv deyillərmi?*

- Həqiqətən, təcavüzkarlığı

nümayışı təəccübüldür. Radikal olşalar bu cür çıxışları, belə bir reaksiyayı göstərir ki, Ermənistən cəmiyyətində intiqam almaq, Cənubi Qafqazda 44 günlük müharibə bitdikdən sonra ortaya çıxan həqiqətləri yenidən gözdən keçirmək arzusunda olan kifayət qədər aktiv qüvvələr var. Erməni cəmiyyəti radikallaşmışdır, bu, bir həqiqətdir. Həm Ermənistən özündə, həm də dünyadakı kifayət qədər nüfuzlu erməni diasporlarında son derecə radikal mövqedən danişan insanlar qrupu var.

Türkiye və Azərbaycan bayraqlarının yandırılması, Ermənistən bu ölkələrə münasibətlərinin normallaşmasını istəməsinin bir daha göstəricisidir. Və müharibə üçün olmasa da, terror həcumlarının formatına hazırlıdılar. Radikal olşaların edamın ilüstrativ səhnəsi - Azərbaycan və Türkiye bayraqlarına bükülmüş bir kuklanı "asmaq" - temiz terrorizm-

- *Yəni Baydenin açıqlaması Qarabağ prosesindəki hərəkət sürətinə və vektoruna təsir edə bilərmi?*

- Əlbəttə. Qarabağdakı müharibə bitmiş olsa da, indi başqa bir müharibə davam edir - Rusiya, Azərbaycan və Ermənistən liderlərinin üçtərəflı bəyanatında yer alan bu müdədələrin mənələri və məzmunu, şəhərləri üçün, bu müqavilənin geləcəyi üçün. Dünyada çox nüfuzlu bir erməni diasporası tərəfindən çox şiddetli bir mübarizə aparılır. Dediym kimi, Ermənistən özündə də bu razılışma ya qarşı çıxan ve bütün bəndlərinin həyata keçirilməsinin qarşısını almaq üçün hər cür təxbibata hazır olan bir çox radikal var. ABŞ Cənubi Qafqazın altına başqa bir "bomba" qoymaq, Qarabağ anlaşmalarına görə "bomba" qoymaq isteyir. Indi ən vacib sual 5 ildə üçtərəflı bəyanatın nə olacağı, tam tətbiq ediləcəyi və ya edilməyəcəyidir. Bunun üçün analitik sahədə bir informasiya müharibəsi var və bu, heç də, prosesin keçən ilin noyabr ayında Qarabağda tamamlanan hərbi hissəsindən az əhəmiyyətli olmayacağı.

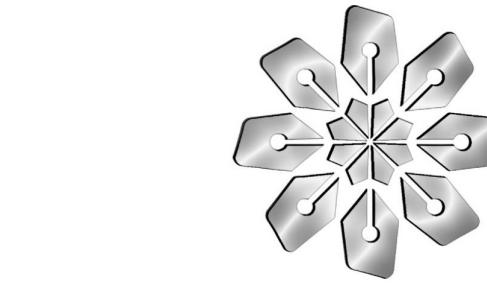
dir. Nə Azərbaycanda, nə də Türkiyədə heç kim Ermənistən bayraqlarını yandırmaz. Və burada radikal olşaların çirkin metodlardan istifadə edir və bununla da izdihamın azərbaycanlılara və türklərə qarşı nifretini artırır. Bu insanlar səhnəyə yeni qan tökmək arzusu ilə çıxdılar.

- *"Erməni soyqırımı" mövzusunun siyasi alət, siyasi təzyiq elementi, manipulyasiya vəsiti kimi istifadə edildiyi və istifadə ediləcəyi aydın oldu ...*

- Bu vəziyyətdə Bayden şübhəsiz ki, siyasi problemləri həll edir. Əlbəttə ki, ABŞ-dakı erməni diasporu bir qədər təzyiq göstərdi. Böyük siyasetdə təsadüfi heç nə olmadığını başa düşürük. Baydenin açıqlaması Ermənistən Respublikasındaki erkən parlament seçkiləri kontekstində və ABŞ-in bu günə qədər Cənubi Qafqazda baş verən hadisələrə təsir riçaqlarını itirməsi kontekstində edildi. Ona görə də bu açıklama, ilk növbədə, tam şəkildə siyasetdir.

- *Baydenin açıqlamasından sonra Ermənistən ABŞ-a doğru irəliləyəcəyini düşünməyə dəyərmi?*

- Ermənistən her zaman oraburaya yellenir. Çox uzun müddət belə yellenə bilər. Buna onsuza da kim təəccübənir ki? Nəticə nədir? 44 günlük müharibənin nəticələri var, yeni reallıqlar var. Erməni soyqırımı ilə əlaqədar anti-Rusiya qüvvələrinin ABŞ-a təşəkkürünü bildirərək ABŞ sefirliyinə toplandığını görürük. Əgər ABŞ Ermənistən bütçəsini öz pulu ilə doldurmaq yükünü götürmək isteyirse, bayraq onların əlinədir. Ancaq bunu etmək istəmirler. ABŞ Cənubi Qafqazda vəziyyətə təsir göstərməye çalışır. Ancaq indi bizim üçün Türkiyənin, açıq-aşkar bir siyasi və hərbi tərəfdəş olaraq ABŞ-in etibarsızlığı, Rusiya-Türkiyə münasibətlərinin indi necə qurulacağı barədə başqa bir signal almazı kontekstində vacibdir. Indi həm Moskva, həm də Ankara üçün bir fırsat pəncəresi açılır və hər iki tərəf üçün maraqlıdır. Və şintondan Ankaraya yalnız təzyiq

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkışafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Ermənistən-Azərbaycan, ərazilərin işğaldan azad olunması haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

İrəvanın Qarabağ münaqişəsinin son həllinin mərkəzində gördükleri barədə danışarkən "xilas namına ayrılmə" tezisi ni töbliq etməyə başladı. Əvvəllər bu formada ifadəni eşitməmişdik, baxmayaq ki, məsələnin ümumi mahiyyəti bu fikrə toplanmışdır...

- Söhbət Azərbaycanın öz siyasi elitaları seviyyəsində bu cür meyilliərə necə qarşı durmağa hazır olması ilə bağlıdır. Paşinyanın dedikləri sadəcə sözər deyil, bu həm də Ermənistən siyasetinin bir vektorudur hansı ki, hələ də Qarabağda situasiyanın 5 ildən sonra da indiki kimi qalmasını təmin edə bilər. Fransanın və digər ölkələrin Yerevanın mövqeyini dəstəkləmək səyələrinin fəal iştirakını görürük. İnformasiya sahəsində aktiv qarşılurma var. Azərbaycan buna necə münasibət göstərəcək? Buraya siyasetimizi Qarabağ nizamlanması prosesində fəal iştirak edən oyuncularla qurmaq daxildir.

Əslində, orada tanımaq üçün xüsusi bir şey yoxdur. Ərazilərin eksəriyyəti Azərbaycana qaytarıldı. Ancaq erməni diasporası təcavüzkar şəkildə anklavi qorumaq və siyasi və hərbi təzyiqlərini təmin etmək ideyasını töbliq edir. Beli, beynəlxalq hüquq baxımından bütün Qarabağ Azərbaycan əraziləsidir. Ona görə də, erməni diasporunun bu təcavüzkar fəaliyyətinin fərqinə varmamaq olmaz, buna göz yumməq olmaz. Maraqlar müharibəsi, siyasi müharibə gərgin şəkildə davam edir.

Əlbəttə, Qarabağın siyasi tənənəsi olmayıcaq. Ancaq açıq şəkildə, xarici maraqlı tərefələr üçün əsas vəzifə, Rusyanın sülh-məramlı missiyasının bitməsindən sonra da ən azı hazırlı vəziyyəti qorumaqdır. Erməni diasporları indi bu amilin siyasi gündəməndə düşməməsi üçün her şeyi edirlər. Fransız yüksək rütbdəli liderlərinin 24 aprelədə verdiyi açıqlamalar- bu, təsadüfidir? Əlbəttə, yox. Bu, mənəfələr uğrunda mübarizədir. Və davam edəcək. Ermənistən dayanmalı və Azərbaycanla tam hüquqlu bir sülh bağlamalı idi, lakin görünür Cənubi Qafqazda sülhə maraqlanmaşınlar çoxdur.

Müsahibə aldı - Nana Xoşariya Tərcümə etdi - Elçin Bayramlı

Qəzet 1991-ci il
yanvarın 11-dən çıxır

28 aprel

Barselona”nın sabiq vitse-prezidenti Jordi Mestre komandanın kapitani Lionel Messinin gələcəyi ilə bağlı fikirlərini bələdliyə. Qol.az İspaniya mətbuatına istinadən xəber verir ki, o, argentinli hücumçunun Kataloniya klubunda qalacağının deyib: “Messi Barselonanı tərk etsə, bu, pula görə olmayaçaq. Düşünürəm ki, o qalacaq, çünki burada hər şey var”. Qeyd edək ki, Messi 2000-ci ildən bəri “Barselona”da oynayır. 33 yaşlı oyunçunun klubu ilə müqaviləsi bu yay başa çatır.

Səhidlik ən uca zirvə, torpaq uğrunda can fəda etməkdir. O torpaq ki, sənə oğul deyir. Vətən, torpaq kimi möqəddəs məthumlar qarşısında hər kəsin borcu boyasına çatdığı doğma yurdunu qorumaqdır. Möqəddəs “Qurani-Kərim”də də buyurulur ki, şəhidlik və qazılık peyğəmbərlərdən sonra gələn adlardır. Əlbəttə ki, vətəne olan müqəddəs hissdir ki, torpaq ığid oğullarımızı qoynuna şəhid kimi alır.

Son dövr tariximizə nəzər salsaq görərək ki, minlərlə Azərbaycan övladı qanı ilə bu torpağı suvararaq şəhidlik zirvəsinə yüksəlib. İstər Birinci Qarabağ, istərsə də ikinci Vətən müharibəsində minlərlə ığidlər, ərənələr öz qanları ilə torpağımızı suvardılar. Onların hər birinin qəlbimizdə möhtəşəm abidəsi ucalır. Bir ailənin ocağından çıxan oğullar xalqımızın övladına çevrildilər. Hər birinin döyüş yolu bir dastanın çevrilib. Bu gün onlardan biri haqqında söz açacaq. Birinci Qarabağ müharibəsi savaşında şəhid olan Məmmədov Heybətli Dostalı oğlu. Qısa bir ömrü yolunda böyük bir ölüm yaşayın, əbədiyyətə qovuşan Şəhidimiz. Keçidiyi yol şərəflə və qürurvericidir. 1972-ci il fevralın 23-də Şamaxı rayonunun Qaraduzlu kəndində anadan olub. Ailənin sonbeşiyi olub Heybətli.

Tale elə getirir ki, Heybətli ailəsi ilə birləkde Abşeron rayonun Güzdək qəsəbəsinə köçür. Uşaqlıqdan, yeniyetməlik çağından canına, qanına vətənpərvərlik, vətən sevgisi kimi ali hissələr hopmuşdu. Heç şübhəsiz ki, vətənpərvərlik insanda fədakarlıq, qəhrəmanlıq və məglubedilməzlik hissə yaradır.

1990-ci ildə yaşıdları kimi, hərbi xidmətə çağrılır. Sovet İttifaqının süqutuna az qalmışdı. O, Rusyanın Saratov şəhərində hərbi xidmətə başlayır. Bu o illər idti ki, ar-

SƏS

“Messi “Barselona”nı tərk etsə...”

QARABAĞ AZƏRBAYCANDIR!

“Liverpul” 46 milyon funt sterlinq itirdi

“Liverpul”un ötən ilin maliyyə hesabatını açıqlayıb. Bele ki, koronavirus pandemiyası İngiltərə klubuna ciddi zərər vurub. “Liverpul” 46 milyon sterlinq məbləğində zərərə uğrayıb. Maraqlıdır ki, Premyer Liqa təmsilçisi əvvəlki ili 42 milyon avro qazanc əldə etmişdi. Beləliklə, büdcədə 88 milyon avroluq fərq yaranıb.

Eyni zamanda klubun kommersiya geliri 29 milyon sterlinq artaraq 217 milyon sterlinqə çatıb. Lakin bu, 59 milyon sterlinq azalan (202 milyon sterlinq) media mənbələrinin gelirini siğortalaya bilməyib. Həmçinin “Liverpul” matçlardan əldə olunan gelirlərdə de 13 milyon sterlinq itirib. Bu göstəricidə qazanc 71 milyon sterlinq düşüb. Bundan əlavə, klubun işçilərə ödədiyi maaş xərcləri 310 milyon sterlinqdən 325 milyon sterlinqə qədər artıb. Qeyd edək ki, “Liverpul” hazırda Premer Liqanın turnir cədvəlində 54 xalla 6-cıdır.

Vətənin şəhid oğlu Heybətli Məmmədovun həyat hikayəsi

tıq ictimai-siyasi vəziyyət gərgin idi. Qarabağda erməni separatçılar baş qaldırmışdı. Vətənin harayına, səsinə səs verir. Bele bir vəziyyətdə Azərbaycana qayıdan Heybətli vətən torpaqlarının müdafiəsinə qoşulur. Döyüşün ən qaynar nöqtəsində ermənilərlə üz-üzə dayanaraq Ağdam, Füzuli istiqamətində gedən döyüşlərde şücaətlə vuruşur. 1994-cü ilin yanварında Horadızın və daha 21 kəndin erməni işğalçılarından təmizlənməsində qəhrəmanlıq göstərir. Bu-na görə, komandanlığının “Təşəkkürnaməsi”nə layiq görülür. Erməniyə Azərbaycan oğlunun, döyüşçüsünün gücünü göstərir. O, döyüş meydانında ığidcəsinə şəhid olur.

1994-cü ilin 23 fevralında anadan olduğu tərixdə düşmən tərefində snayperlə vurulur və 22 yaşında ikən ən uca zirvəye - şəhidlik zirvəsinə yüksəlir. Erməni qəsbkarlarına qarşı ölüm-dirim savaşında şəhid olan Məmmədov Heybətli Dostalı oğlunun həyatı bu gün gəncələr nümunədir. Ərənlik, qəhrəmanlıq nümunəsi. Ar-tıq şəhidlərimizin ruhu bu gün vətən torpağının səmasında azad dolanır. Tökülen qanlar yerde qalmadı. Heybətli kimi oğulların davamçıları erməniyə dərs verdilər. Azə-

baycan Ordusunun sentyabrın 27-də Qarabağda başlığı uğurlu əks-həmlə əməliyyatı zamanı rəşadətli ordumuz bir-birinin ardına düşmənə ağır zərəbələr vuraraq təcavüzkar ölkənin siyasi-hərbi rəhbərliyini çıxılmaz vəziyyətə saldı. 44 gün davam edən Vətən müharibəsində işgal altında olan torpaqlarımız işğalçılarından azad olundu. Qıisas qiyamət qalmadı. Azərbaycan Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin siyasi iradəsi və Azərbaycan ordusunun gücü ilə bu gün torpaqlarımız azad nəfəs alır.

Vətənin şəhid oğlu Heybətli Məmmədov haqqında mətbuatda çoxsaylı məqalələr yazılıb. “Gecənin rəngi” romanında da onun əsas qəhrəmanlardan biri kimi ermənilərin məhv edilməsində böyük şücaət göstərməsi öz əksini tapıb. Xalqın adını uca tutan Heybatli Məmmədov kimi şəhidlərimizin her birinin bir həyat hikayəsi var. Qısa bir ömrün bizim QƏHRƏMAN ŞƏHİDİMİZ. Allah sənə və bütün şəhidlərimizə rəhmət eləsin!

i.ƏLİYEV

Anemiya dünyada ən çox rast gelen xəstəlikdir. SIA-nın Türkiye mətbuatına istinadən verdiyi məlumatata görə, anemiya qanda hemoglobin deyəri yaşa və cinsə görə təyin olunan normal həddən aşağı olaraq təyin edilir. Dünyada ən çox görülen anemiya növü dəmir əskikiliyi olaraq bilinir.

Türkəyli həkim Özlem Şahin Balçık dəmir çatışmazlığı anemiyası haqqında məlumat verib: “Dəmir çatışmazlığı qadınların yüzdə 35, kişilərin isə yüzdə 20-də baş verən əhəmiyyətli sağlamlıq problemidir. Hamilə qadınlarda dəmir əskikiliyi nisbətini yüzdə 50-ə qədər olur. Dəmir, B12, folik turşusu kimi vitamin və

Anemiya bu fəlakətə sürükleyir

mineral çatışmazlıqlarına əlavə olaraq talassemiya, xərcəng, revmatizm, böyrək xəstəlikləri kimi xəstəliklərdən də qaynaqlana bilər. Dəmir çatışmazlığı anemiyasında zəiflik, yorğunluq, həddindən artıq yuxusluq, saç tökülməsi, dirnaq qırılması, qaşınma, baş ağrısı, başgicəllənmə, öyrənme çətinliyi, unutqanlıq, ürək sıxlaması, nəfəs darlığı, sinə ağrısı, uda bilməmək kimi şikayətlər görülür.

Həkimin sözlərinə görə, dəmir çatışmazlığı anemiyası immunitet sistemini zəiflədir: “Pandemiya şəraitində xəstəliyə daha çox diqqət edilməlidir. Dəmir çatışmazlığı anemiyası infeksiyalara həssaslığın artması və

infeksiyalardan sonra uzun müddət sağlamlıq problemlərinə səbəb olə bilər. Covid-19 infeksiyasına qarşı mübarizədə əllerin yuyulması, yaxın temasdan qaçınma və maskaların istifadə ilə bağlı tövsiyələrə əməl etməklə yanaşı, anemiya şikayətləri olan xəstələrimiz müləcə müddəti üçün həkimləri ilə görüşmələri tövsiyə olunur”.

Dəmir çatışmazlığı dəha az et istehlak edən insanlarda görülür.

Sağlam qidalanma üçün təkliflər veren Özlem Şahin Balçık sözlərinə belə davam edib: “Xüsusiət et və et məhsulları dəmir baxımından zəngin qidalardır. Heyvan qidal-

rında olan dəmirin mədədən əmilməsi dəha asan olduğundan, onların qan dəyərinin artmasında effektivliyi yüksəkdir. Paxlallar, ispanaq və üzüm kimi qidalarda bitki dəmiri var və onların udma nisbəti heyvan qidalarındakı dəmire nisbəten aşağıdır. Dəmir çatışmazlığı dəha çox vegetarian pəhrizli və az et istehlak edənlərdə görülür. Həmçinin, dəmir çatışmazlığından müalicə alan, xüsusən də yüksək qan yağıları (colesterol və trigliseridlər) və ürək-damar xəstəlikləri olanlar, eti həkimlərinin tövsiyə etdiyi pəhrizdən çox olmayan şəkildə istehlak etməlidirlər”.

Ayşən Vəli

Baş redaktor:

Bəhruz Quliyev

Baş redaktorun müavinləri:

Valeh Məhərrəmli
Fətulla Həsənov

Ünvanımız: Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492

<http://www.ses-news.az>

<http://www.sesqazeti.az>

E-mail: ses@sia.az

Tel: 598-33-90 **Faks:** 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müellifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet “Ses”in komputer mərkəzində yığılın, sahifələrin.

“Azərbaycan” nəşriyyatında çap olunur

Qəzetdə AzərTAc, SIA informasiya agentliyinin məlumatlarından istifadə olunur.

**Qəzet bazar və bazar
ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 4600